

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Doktora Programı**

**HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ EĞİTİMİNİN
MÜZİK EĞİTİMİNDE DEŞİFRE BECERİSİNE ETKİSİ**

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

**Danışman
Doç. Dr. S. Cem ŞAKTANLI**

Doktora Tezi

Burdur, 2013

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Doktora Programı**

**HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ EğİTİMİNİN
MÜZİK EğİTİMİNDE DEŞİFRE BECERİSİNE ETKİSİ**

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

**Danışman
Doç. Dr. S. Cem ŞAKTANLI**

Doktora Tezi

Burdur, 2013

**MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ**

DOKTORA JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 24.05.2013 tarih ve 40/8 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 24.06.2013 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI'nın Hızlı Okuma Teknikleri Eğitiminin Müzik Eğitiminde Deşifre Becerisine Etkisi konulu tez çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : Doç. Dr. S. Cem ŞAKTANLI

ÜYE : Prof. Gökay YILDIZ

ÜYE : Prof. Dr. Efe AKBULUT

ÜYE : Doç. Dr. Zeki NACAĞCI

ÜYE : Doç. Dr. Kamile DEMİR

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

BİLDİRİM SAYFASI

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

15. 07. 2013

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

ÖZET

Hızlı Okuma Teknikleri Eğitiminin Müzik Eğitiminde Deşifre Becerisine Etkisi (*)

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

Bu çalışma, hızlı okuma teknikleri eğitiminin müzik eğitiminde deşifre becerisine etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Alanyazın araştırması sürecinde hızlı okuma ve deşifre becerisi kavramları göz hareketleri bağlamında incelenmiştir.

Araştırmada “Öntest – Sontest Kontrol Gruplu Model” kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan Lisans III ve Lisans IV öğrencilerinden seçilen 40 katılımcı oluşturmuştur. Deney grubundan uygulamada başarısız olan 5 öğrenci araştırma dışında tutulmuş, 5 öğrenci de kontrol grubundan çıkarılarak deney-kontrol grupları eşitlenmiştir. Buna göre araştırma 30 öğrenci ile tamamlanmıştır. Her iki grupta da lisans IV öğrencilerinden 10'ar, lisans III öğrencilerinden ise 5'er katılımcı yer almıştır. Deney ve kontrol gruplarının deşifre becerisi öntest-sontest başarı puanları karma desen ANOVA ile analiz edilmiştir. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir.

Yapılan öntest-sontest ölçümlerinde araştırmacı tarafından oluşturulmuş doğrudan gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmada deşifre becerisinin ritmik okuma ve piyano çalma boyutlarında ölçümler yapılmıştır. Deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin içeriği nota okuma ile ilişkilendirilerek araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Eğitimin içeriği ağırlıklı olarak görme yelpazesi genişletme ve göz ritmi çalışmalarından oluşmuştur. Bunun yanında öğrencilerin olumlu aktarım yapabilmelerine yardımcı olması amacıyla nota ile ilişkilendirilmiş yeni çalışmalar oluşturulmuştur.

Bulgular doğrultusunda hızlı okuma teknikleri eğitiminin deşifre becerisine etkisinin parçaların özelliklerine göre değiştiği, parçaların bazılarında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu, bazılarında ise iki grup arasında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Gözün çalınan notadan ileride olması ve notaları blok olarak

görmek gibi deşifre sürecinde gerekli olan becerileri geliştirmek için hızlı okuma tekniklerinin faydalı olabileceği görölmüştür. Benzer nitelikli araştırmaların farklı katılımcılar, farklı çalgılar ve farklı özellikleri bulunan parçalarla yapılmasının yararlı olacağı düşünölmektedir.

(*)Bu çalışma MEHMET AKİF ERSOY Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir. Proje No: 0153-DR-12.

Anahtar Sözcükler: Müzik, Müzik Eğitimi, Deşifre Becerisi, Hızlı Okuma Teknikleri

ABSTRACT

Effects of Speed Reading Techniques on Sight Reading Skills in Music Education (*)

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

This study aimed to identify the effect of speed reading techniques training on sight reading skills in music education. In the literature review process, the concepts of speed reading and sight reading skills were analyzed in terms of eye movement analysis.

The “Pretest-Posttest Control-Group Design” was used in the research. The study group was consisted of 40 participants chosen among the Undergraduate III and Undergraduate IV level students from the Music Teaching Program of the Department of Fine Arts Education, Faculty of Education, Mehmet Akif Ersoy University. During the study, 5 unsuccessful students from the test group were excluded from the research, and 5 students were removed from the control group to have equilibrium between the test and control groups. Therefore, the study was completed with 30 students. Each group was consisted of 10 students at the undergraduate IV level, and 5 students at the undergraduate III level. Mixed-Design ANOVA was used to analyze the sight reading skills and pretest-posttest grade points of both the test and control. The 0.05 value was taken as the significance level of the research.

Direct observation forms prepared by the researcher were used in the assessment of pretest-posttest results. Rhythmic and piano playing sight reading skills were also assessed. The content of the speed reading techniques training given to the test group were associated to musical note reading and designed by the researcher. Exercise to widen the field of view and eye rhythm studies were the major topics in the training. New types studies associated to musical notes were also designed to help students' positive transfer.

Findings show that the effect of speed reading techniques training on sight reading skills depends on the musical pieces: some pieces were significantly different in favor of test group, and some pieces were not significantly different between the groups. According to the findings of this research, speed reading techniques training

can be helpful in developing the skills required in sight reading, such as keeping the eye ahead of the note played, and seeing notes in blocks. It is considered that similar studies conducted with different participants, different instruments, and musical pieces that have different characteristics can be useful.

(*) Supported by the Scientific Research Projects Commission of Mehmet Akif Ersoy University; Project Number: 0153-DR-12.

Keywords: Music, Music Education, Sight Reading Skill, Speed Reading Techniques

TEŞEKKÜR

Araştırmamın her aşamasında yardım ve katkılarıyla beni yönlendiren danışmanım Doç. Dr. Cem ŞAKTANLI'ya, tez izleme komitemde yer alan ve yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. Zeki NACAĞCI'ya ve Doç. Dr. Kamile DEMİR'e, veri toplama sürecinde desteğini esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Gökhan ÖZDEMİR'e, araştırmanın deney ve kontrol grubunu oluşturan öğrencilere ve destekleriyle her zaman yanımda olan aileme teőekkürlerimi sunarım.

Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	Sayfa
ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
TEŞEKKÜR.....	V
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	VI
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	X
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	3
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Amacı.....	5
1.5. Araştırmanın Önemi.....	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar.....	5
BÖLÜM II	
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Hızlı Okuma.....	6
2.2. Görme Yelpazesi ve Göz Ritmi.....	10
2.3. Müzik Eğitiminde Deşifre Becerisi.....	15
2.4. Deşifre Sürecinde Göz Hareketleri.....	18
2.5. İlgili Araştırmalar.....	20
BÖLÜM III	
YÖNTEM.....	25
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni.....	25
3.2. Çalışma Grubu.....	27
3.3. Deneysel İşlem.....	28
3.4. Veri Toplama Süreci.....	31
3.5. Verilerin Analizi.....	33

BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUM.....	35
4.1. 1. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	35
4.2. 2. Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	41
BÖLÜM V	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	48
5.1. Sonuçlar.....	48
5.2. Öneriler.....	49
KAYNAKÇA.....	51
EKLER.....	56
Ek 1. Araştırmanın Öntest-Sontest Aşamalarında Kullanılan Ritmik Okuma ve Piyano Parçaları.....	57
Ek 2. Araştırmanın Deşifre Becerisi Öntest-Sontest Ölçümlerinde Kullanılan Doğrudan Gözlem Formları.....	66
Ek 3. Nota ile İlişkilendirilmiş Alıştırmalardan Örnekler.....	73
ÖZGEÇMİŞ.....	78

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Araştırmanın Modeli.....	25
2. Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı.....	27
3. Araştırmada Yer Alan Öğrencilerin Deney ve Kontrol Gruplarına Göre Dağılımı.....	27
4. Deneysel Çalışmaya İlişkin Zaman Çizelgesi.....	28
5. Deney Grubu Öğrencilerinin İlk Ölçüm-Son Ölçüm Okuma Hızı ve Anlama Puanları.....	31
6. Deney ve Kontrol Gruplarının 1. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	35
7. Deney ve Kontrol Gruplarının 1. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	36
8. Deney ve Kontrol Gruplarının 2. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	37
9. Deney ve Kontrol Gruplarının 2. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	38
10. Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	39
11. Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Ritmik Okuma Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	40
12. Deney ve Kontrol Gruplarının 1. Pişano Parçasına İlişkin Öntest- Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	41
13. Deney ve Kontrol Gruplarının 1. Pişano Parçasına İlişkin Öntest- Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	42
14. Deney ve Kontrol Gruplarının 2. Pişano Parçasına İlişkin Öntest- Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	43
15. Deney ve Kontrol Gruplarının 2. Pişano Parçasına İlişkin Öntest- Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	44

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
16. Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Pişano Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	45
17. Deney ve Kontrol Gruplarının 3. Pişano Parçasına İlişkin Öntest-Sontest Deşifre Becerisi Puanlarının ANOVA Sonuçları.....	46

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Sekil</u>	<u>Sayfa</u>
1. Deneysel Çalışmada Kullanılan Notaları Blok Olarak Algılama Alıştırmasından Örnek Kesit.....	3
2. İki Farklı Okuyucunun Gözlerine Ait Odaklanma Noktaları.....	9
3. Rakamlarla Görme Yelpazesi Genişletme Egzersizi	11
4. Harflerle Görme Yelpazesi Genişletme Egzersizi.....	12
5. Göz Ritmi Egzersizi.....	13
6. Göz Ritmi Egzersizi.....	14
7. E. Elgar Viyolonsel Konçertosu op.85 (Viyolonsel Partisi, Ölçü Sayısı 1-5).....	15
8. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 1.Ritmik Okuma Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	37
9. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 2.Ritmik Okuma Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	39
10. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 3.Ritmik Okuma Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	41
11. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 1. Piyano Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	43
12. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 2. Piyano Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	45
13. Deneysel ve Kontrol Gruplarının Öntest-Sontest 3. Piyano Parçası Deşifre Becerisi Grafiği.....	47

BÖLÜM I

Giriş

Bu bölümde okuma kavramına ve müziksel okuma olarak adlandırılan deşifre kavramına değinilmiş, sonra probleme, alt problemlere, araştırmanın önemine, araştırmanın amacına, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Günümüzde her alanda yaşadığımız sürekli ve hızlı gelişmelerle bilgi toplumu olmanın önemi giderek artmaktadır. Her geçen gün mevcut bilgilere yeni bilgiler eklenmektedir ve yeni bilgileri takip etmek gerekliliği gelişen dünyaya uyum sağlamak için büyük önem kazanmaktadır. Yeni bilgilere ulaşmanın kolay ve etkili yöntemlerinden biri ise okumadır.

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlükte okumak “Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak” olarak tanımlanmıştır (Tdk, 2013).

Yalçın'a (2002) göre ise okuma, insanların kendi aralarında önceden karşılaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir.

Mesleki yaşamında başarılı olmuş ve önemli görevlerde bulunmuş insanların ortak özelliklerinden bir tanesi çok okumalarıdır. Bu yolla edinilmiş bilgilerini korumakla birlikte devamlı yeni bilgilere de ulaşmaktadırlar. Günümüzde hızlı okuma teknikleri çalışmalarının geliştirilmesi yeni bilgilere daha kısa sürede ulaşma ihtiyacından

kaynaklanmaktadır. Coşkun, 2006 yılındaki çalışmasında okunması gereken eserlerin çok olması, buna karşı zamanın yetersizliği yüzünden insanların daha hızlı ve etkili okumak için bilimsel çalışmalara yöneldiğini belirtmiştir. Bu çalışmalarla okuma sırasında göz ve beyindeki çalışma sistemi belirlenerek hızlı ve etkili okuma teknikleri geliştirilmiştir. Bu tekniklerin eğitimleri temel olarak gözün bir odaklanmasında daha çok kelime görme ve anlamı doğru bir biçimde yapılandırma aşamalarından oluşmaktadır. Hızlı okuma teknikleri eğitiminin genel amacı kişinin okuduğu kelime sayısının artması ile birlikte anlama düzeylerinde bir azalma olmamasıdır.

Ruşen (2012) hızlı okumayı şu şekilde tanımlamıştır:

- Hızlı okuma kişilerin çabukluk, kavrama ve belleme yeteneklerini geliştirerek daha önceki okuma süresine kıyasla, dakikada okudukları kelime sayısını ve anlama düzeylerini artırmaları demektir.

Hızlı okuma teknikleri eğitimi dersi Türkiye'de liselerde seçmeli ders olarak bir süre programlarda yer almıştır.

Millî Eğitim Bakanlığı'nda Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 06.10.1997 tarih ve 157 sayılı kararı ile "Hızlı Okuma Teknikleri" dersi programının 1998–1999 öğretim yılından itibaren liselerde uygulanması kabul edilmiştir. Ancak gerekçesiz bir kararla, Milli Eğitim Bakanlığı'nda Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 15.11.2007 tarih ve 193 sayılı kararı ile yeni hazırlanan Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri'nde "Hızlı Okuma Teknikleri" dersine yer verilmemiştir (Dedebali, 2008,s 30).

Düz metin okuma becerisi ile deşifre becerisi arasında benzerlikler bulunmaktadır. İki sistemde de belli semboller bulunmaktadır ve bu semboller göz ile algılanarak beyinde işlenmektedir. İki becerinin de gerçekleşme süreçlerinde ortak noktalar bulunmaktadır. Alanyazında buna benzer nitelikli görüşlerin sıkça yer aldığı görülmektedir.

Yapılan araştırmalar metin okuma ve müziksel okuma sürecinde görsel algılama ve göz hareketlerinde benzerlikler olduğunu göstermiştir. Buna göre gözler sürekli ve düzenli olarak soldan sağa hareket etmeyip, satır üzerinde ileriye ve geriye doğru belirli noktalara sıçramalar yapmakta ve bu noktalarda belirli sürelerde duraklayarak ilerlemektedir. Bu duraklamalarda gözler, görsel algılar yapmakta ve tıpkı bir fotoğraf makinesi gibi görüntü kaydetmektedir (Çimen, 2001; Berséus, 2002; Şengül ve Yalçın, 2004, akt. Nart 2010, s.27).

Deşifre becerisi ileri düzeyde olan müzisyenlerin iyi bir armoni bilgisi, üst düzey teknik yeterliliği ve bunun yanında notaları hızlı bir biçimde algılayabilecek üst düzey bilişsel yetenekleri bulunmaktadır. Notaları hızlı bir biçimde algılamanın ön koşullarından bir tanesi de okurken blok olarak notaları algılayabilmektir. Aşağıdaki şekilde notaları dörderli gruplar halinde blok olarak görebilmek için oluşturulan bir çalışmadan örnek verilmiştir.

Şekil 1. *DeneySEL çalışmada kullanılan notaları blok olarak algılama alıştırmalarından örnek kesit*

Agay (1981) benzer şekilde deşifre okumanın önemli amaçlarından birinin göz menziline genişletmek olduğunu yani gözlerin okuyabileceği notaların ve sembollerin sayısını arttırmak olduğunu belirtmiştir. İyi deşifre okumada en önemli gereksinim çalıcının ileriye görme yeteneğidir. Böylece bir bakışta sadece bir tek nota değil (tıpkı bireyin harfler yerine tüm sözcükleri okuması gibi) bir grup nota okunabilmektedir (akt. Özer, 2010).

Metin okuma becerisi ve nota okuma becerisi davranışlarında benzer ve ortak noktaların olduğu görülmektedir ve bu bağlamda metin okumayı geliştiren bazı tekniklerin deşifre sürecinde de faydalı olabileceği düşünülmektedir.

1.2. *Problem Cümlesi*

Hızlı okuma teknikleri eğitiminin, müzik eğitiminde deşifre becerisine etkisi var mıdır?

1.3. Alt Problemler

1. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest deşifre ritmik okuma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

a. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 1. ritmik okuma alıştırmaları deşifre okuma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 2. ritmik okuma alıştırmaları deşifre okuma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 3. ritmik okuma alıştırmaları deşifre okuma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest deşifre piyano çalma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

a. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 1. piyano alıştırmaları deşifre çalma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

b. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 2. piyano alıştırmaları deşifre çalma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

c. Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest 3. piyano alıştırmaları deşifre çalma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, hızlı okuma teknikleri eğitiminin müzik eğitiminde deşifre becerisine olan etkisini saptamaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

“Bir müzik yazısını seslerin süreleri, yükseklikleri ve adları ile hız, gürlük, anlatım özelliklerine uygun olarak okumaya müziksel okuma denir” (Özgür, 2001, s.933). Bir eserin doğru seslendirilebilmesi için öncelikle o eserin notalarının doğru biçimde deşifresinin yapılabilmesi gerekmektedir. Müziksel okuma birçok yönüyle düz yazı okuma ile benzerlikler göstermektedir. Yapılan alanyazın taramasında müziksel okuma ve deşifre çalma ile ilişkili çok sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Ancak bu araştırmada uygulanacak olan deneysel modele sahip bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu araştırma düz yazı okumayı hızlandıran tekniklerin deşifre beceri düzeyindeki etkisini ölçen özgün bir araştırma olması bakımından önem taşımaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

- Araştırma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 30 öğrenci ile sınırlıdır.
- Araştırma, öğrencilerin lisans programlarında yer alan müzik alan derslerindeki konularla sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Deşifre Becerisi: Bu araştırmanın problem cümlesinde deşifre ritmik okuma ve deşifre piyano çalma becerilerini ifade etmek amacıyla "deşifre becerisi" tanımı kullanılmıştır.

Metronom: Bir müzik alıştırmasının hangi hızla çalınması gerektiğini gösteren alet (Tdk, 2013).

Takistoskop: Gözün görme çevikliğini geliştirmek amacıyla kullanılan, merceği çok kısa aralıklarla açılıp kapanan alet. Günümüzde bu aletin yerini aynı işlevi gören bilgisayar programları almıştır.

BÖLÜM II

Bu bölümde araştırmanın konusuna ilişkin alanyazında yer alan yayınlardan toplanan bilgiler doğrultusunda araştırmanın dayandığı temel kavramlar olan hızlı okuma ve deşifre becerisi kavramları ele alınmış ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

Kuramsal Çerçeve ile İlgili Araştırmalar

2. 1. Hızlı Okuma

Hızlı okuma alanındaki çalışmalar temel olarak anlama oranında bir azalma olmadan daha kısa zamanda daha çok metin okumayı amaçlamaktadır. Bu alandaki araştırmalar incelendiğinde araştırmacıların değişik açılardan bakıp hızlı okuma için farklı tanımlar yaptıkları görülmektedir.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre Güneş (2009) hızlı okumayı, yazı denilen çizgilerin anlamını araştırma, keşfetme, yorumlama, yeniden anlamlandırma ve zihinde yapılandırma olarak tanımlamıştır ve hızlı okuma öğretimi üç kelime ile özetlemiştir. Bunlar görme çabukluğu, anlama ve zihinde yapılandırmadır. Güneş'e göre bunlar aynı zamanda hızlı okumanın alanları olmaktadır. Hızlı okuma öğretim sürecinde bu alanların her birinde çeşitli beceriler geliştirilmektedir. Hızlı okumanın etkililiğini belirlemek için bu alanlardaki beceriler değerlendirilmektedir.

Ruşen (2012) ise hızlı okumayı kişilerin çabukluk, kavrama ve belleme yeteneklerini geliştirerek, daha önceki okuma süresine kıyasla dakikada okudukları kelime sayısını ve anlama düzeylerini artırmaları olarak tanımlamıştır.

Benzer bir tanımla Kadioğlu (2010) hızlı okumayı, kişilerin yavaş okuma alışkanlıklarından kurtulduktan sonra kelimeleri son derece hızlı bir şekilde bloklar halinde resmederek beyine ilettikleri ve aynı hızda anlamlandırdıkları, gözleri belli şekillerle hareket ettirdikleri okuma şekli olduğunu belirtmiştir.

Hızlı okuma teknikleri incelenirken sadece kelime okuma hızındaki artışın anlaşılması gerekmektedir. Okuma hızı artarken anlama oranının da düşmemesi hızlı okuma teknikleri eğitiminin temel amaçlarından biridir.

Hızlı okuma denildiğinde, bir dakikada okunan sözcük sayısı fazlalığı düşünülmektedir. Oysa ki bu izlenim yanlıştır. Hızlı okuma sanatı aynı zamanda etkili okuma sanatıdır. Hızlı okuma işleminde hız önemli bir etmendir. Okunan yazıyı bellekte koruma yeteneği yoksa ışık hızını aşan bir okuma bile yarar sağlamayacaktır (Kayalan, 2003. s. 48).

Saygın ve Kaya'ya (2011) göre anlayarak hızlı okuma tekniği, okuma hızını 2-4 kat artırmayı amaçlayan, okunan metnin daha iyi anlaşılmasını ve hatırlanmasını sağlayan, zamandan tasarruf ettiren, dikkati geliştiren ve kişileri verimli bir okuyucu haline getiren bir beceridir. Kalıcı öğrenmeyi ve konsantrasyonu sağlamakta önemli katkısı olan anlayarak hızlı öğrenme tekniklerinin ayrıca kişilere düzenli okuma alışkanlığını da kazandırdığını belirtmişlerdir.

Hızlı okuma çalışmalarının nasıl ortaya çıktığı konusunda değişik kaynaklarda farklı bilgilerin olduğu görülmektedir.

Hızlı okuma çalışmaları, 2. Dünya Savaşı sırasında pilotların ve kulelerdeki pilotların düşman uçaklarını dost uçaklardan daha hızlı ayırt edebilmeleri amacıyla geliştirilen "tachitoscop" adlı bir aletle yapılan çalışmalara dayanır (Türkan, 2004, s,30). Bu alet kullanılarak küçük bir ekranda, uçak resimleri ve amblemlerin boyutları küçültülmüş ve daha sık aralıklarla gösterilmiştir. Merceği saniyenin %25'i, 50'si ve 100'ü hızla açılıp kapanan bu araçla uzun süren çalışmaların sonunda pilotlar ve gözcülerin gözlerinin görme hızı artmaya başlamış ve uçaklardaki işaretleri daha iyi görmeye başlamışlardır. Gözün, vücudun herhangi bir organı gibi, egzersiz gördükçe daha etkili olmaya başladığını ispat etmişlerdir. Bu sayede görmeyi sağlayan organlar daha atik davranmaya ve gördüğü şekli (yazıyı, resmi, amblemi, sayıyı) daha hızlı olarak beyine (asıl görme fonksiyonunu yapan merkeze) yollamaya alışmıştır. Bu araştırmaların daha sonra okuma alanında uygulanmasıyla "hızlı okuma teknikleri" ortaya çıkmıştır (Dedebali 2008, s, 29-30).

Başka bir araştırmada ise Güneş (2009) hızlı okuma tekniklerinin tarihsel gelişimini kronolojik olarak şöyle açıklamıştır.

- Claude-Francois Lizarde de Radonvilliers 1768 yılında Fransa'da hızlı okumanın temelini oluşturan ilk çalışmaları gerçekleştirmiştir
- 1843 yılında Leclers, etkili bir okuma için önceden düşünme ve tahmin etmenin çok yararlı olduğunu öne sürmüştür. Leclers, metnin ve cümlelerin genel anlamından hareketle kelimelerin anlamını bulma, metin okunabilirliği gibi konularda da ilk çalışmaların temelini atmıştır.

- 1878 yılında Dr. Emile Javal, gözün bir kelimeyi saniyenin dörtte biri kadar sürede tanıdığını ve anladığını bulmuştur.
- 1905 yılında yine Emile Javal gözün sıçramalarla hareket ettiğini, bu sıçramalar sırasında kelimeleri tanıdığını, her kelimenin ayrıntısını incelemediğini, bazılarını bütün olarak tanıdığını açıklamıştır
- 1923 yılında İsviçreli Jean Piaget, Radonvilliers tarafından oluşturulan hızlı okuma yöntemini biraz daha geliştirmiştir
- 1930 yılında Amerikalı Dr. William H. Bates, Etkili bir görüş için görme alanının genişletilmesi gerektiğini belirtmiştir
- 1936 yılında Belçikalı Ovide Decroly, okumak ve metinden bilgi almak için metne yoğunlaşmak gerektiği üzerinde durmuştur. Ayrıca okuma sürecinde okuyucunun amaçları ile amaçlarına uygun teknikleri birleştirmesinin önemli olduğunu belirtmiştir.
- 1940 yılında Amerikan ordusunda hızlı okuma kursları verilmeye başlanmıştır.

Hızlı okuma teknikleri eğitimi sürecinde öncelikli olarak yavaş okumaya neden olan davranışlar belirtilmektedir ve bu davranışların değiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Etkin ve anlayarak hızlı metin okuma becerisine sahip olmak için okuma sürecinde sakınılması gereken davranışlar şunlardır:

- Satırdaki kelimeleri tek tek okumak.
- Yüksek hızda göz ritmini kullanmamak.
- Ritmik göz duruşu egzersizi eksikliği.
- Göz duruşu sayısını fazla yapmak.
- İç ses engelinden kurtulamamak.
- Sesli okumak.
- Parmak veya kalem ucuyla takip.
- Okumaya satır başından başlamak.
- Dudak kıpırdatarak okumak.
- Okunulan yerlere dönüş yaparak tekrar okumak (Kadıoğlu 2010).

Hızlı okuma teknikleri eğitimi sürecinde gözün bir odaklanmada çok sayıda kelimeyi algılaması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda gözün aktif görme alanının geliştirilmesi, gözün metin üzerinde odaklanmalar yapacağı yerlerin öğretilmesi, göz

hareketlerinin hızlandırılması çalışmaları yer almaktadır. Bunların yanında da çabuk algılamının sağlanması için gerekli bilişsel çalışmaların hızlı okuma teknikleri eğitimi sürecinde öğretilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Kelimeleri tek tek okumaya çalışmak, okuma hızını düşüren bir durumdur.

Kelimeleri gruplar halinde görmeye çalışmak ise okuma hızını artırmaktadır.

Şekil 2. İki farklı okuyucunun gözlerine ait odaklanma noktaları

Güneş (2009) hızlı okuma teknikleri yöntemlerinin "tam okuma yöntemi" ve "seçmeli okuma yöntemi" olmak üzere iki gruba ayrıldığını belirtmiştir ve bu yöntemlerin teknik ve yöntemlerini şu şekilde açıklamıştır:

- Tam okuma yöntemi, bir metindeki hiçbir kelimeyi atlamaksızın satır satır okuma amacıyla uygulanan yöntemdir. Bu yöntem okuma becerilerini geliştirmek amacıyla çocuk, genç ve yetişkinlerin eğitiminde de uygulanmaktadır. Bu yöntemle bilgilendirici ve zor metinleri okumak daha kolay olmaktadır.
- Seçmeli okuma yöntemi, okuma sırasında metnin önemli yerlerini bulma, seçme, bunları hızlıca okuma ve anlama amacıyla uygulanan yöntemdir. Bu uygulamalarda metnin bazı kelime, cümle, paragraf veya yerleri atlanarak okunmaktadır. Böylece okuyucu yazarın düşüncesine daha hızlı ulaşmaktadır.

Tam okuma yöntemi ile metin okumanın, nota okuma süreci ile benzerlikler gösterdiği görülmektedir. Nota sisteminde de en küçük ayrıntının bile büyük önemi bulunmaktadır ve deşifre yapan okuyucunun hiçbir notayı atlamaksızın satır satır deşifre yapması gerekmektedir. Seçmeli okuma yöntemlerini kullanarak metin okumanın, nota okuma ile arasında ise ciddi farklılıklar olduğu görülmektedir. Seçmeli okumada kullanılan bazı kelime,cümle, paragraf atlama yöntemlerinin nota

okuma sürecinde kullanılması doğru değildir. Çünkü bu yöntemler metnin ana fikrini anlamak ve önemli yerlerini bulmak için kullanılmaktadır ancak nota okuma sürecinde kağıt üzerindeki bütün semboller aynı derecede önemlidir.

Tam okuma yönteminin etkin biçimde öğrenilmesi için gerekli çalışmaların çoğunlukla görme yelpazesi ve göz ritmi egzersizlerinden oluştuğu görülmektedir.

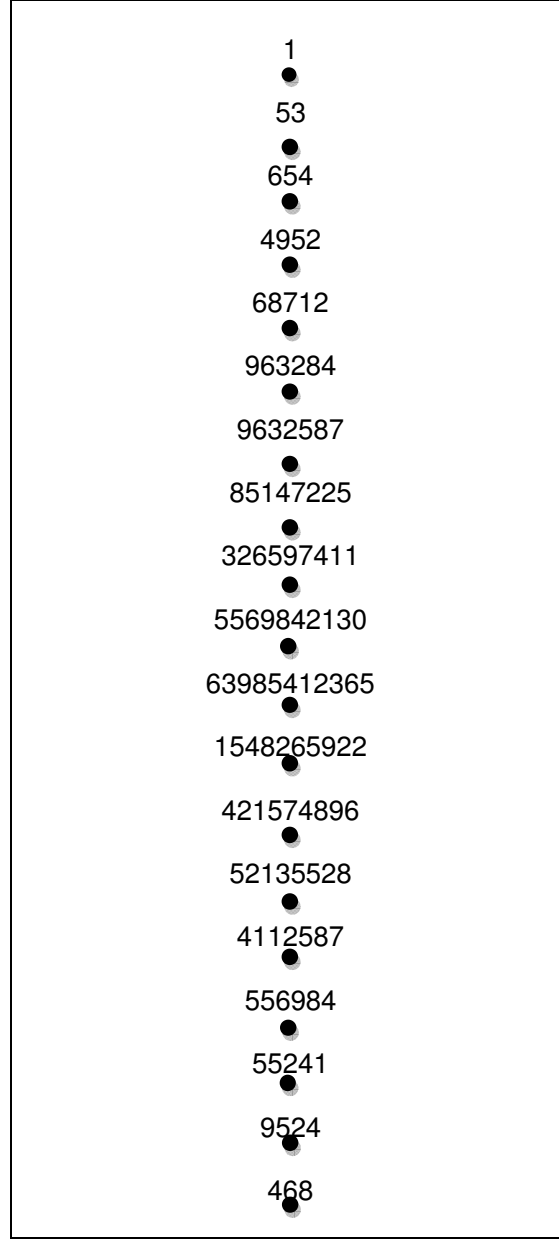
2. 2. Görme Yelpazesi ve Göz Ritmi

Hızlı okuma becerisinin geliştirilmesi için görme yelpazesini (alanını) genişletme ve göz ritmi çalışmalarının büyük önem taşıdığı ve alanyazında bu konu ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde bu kavramların önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

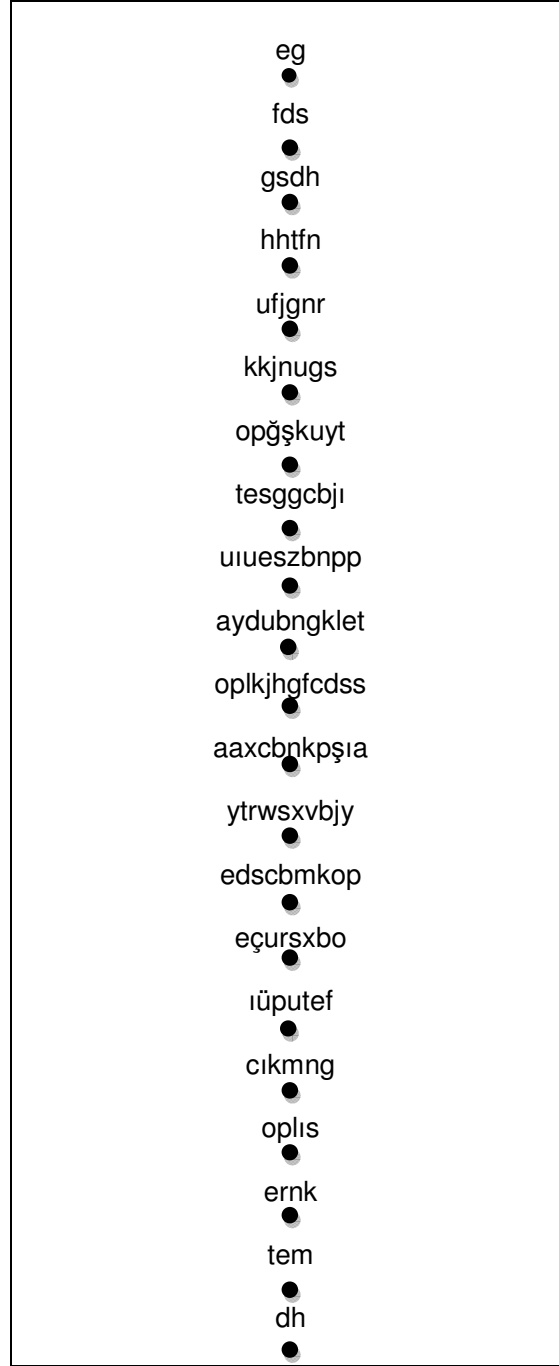
Görme yelpazesi, gözün merkezi ve çevresel görüşüyle oluşmaktadır. Okurken dikkatimizi bir kelimeye yönlendirir ve bir kaç harfini görürüz. Bu merkezi görüştür. Bu görüş görme yelpazesinin de merkezini oluşturmaktadır. Bir kelimeyi okurken kelimenin yanındaki kelimeleri, çizgileri, alt ve üst satırdaki yazıları da fark ederiz. Bu çevresel görüştür. Çevresel görüş merkezi görüş kadar net değildir. Ancak çevresel görüşle aldığımız bilgileri de beynimize aktarır ve anlamlandırırız. Bu nedenle gözün çevresel görüş alanı etkinleştirilerek okuma sürecinde kullanılmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmalar gözün görmediği bir alanı görmesini değil, görülen alanı etkinleştirerek görme yelpazesini genişletmeye yöneliktir. Yani çevresel görme alanının bir kısmı etkinleştirilerek gözün yazıda gördüğü alanı genişletme, "yelpazeyi genişletme" söz konusudur. Merkezi ve çevresel görüşle birlikte bir göz duruşunda ortalama 7-9 harf görülmektedir (Güneş 2007; Totereau 2005; Wettstein-Badour, 2000, akt. Güneş 2009. s. 122).

Geniş bir görme yelpazesi hızlı okumayı gerçekleştirmek için önemli olsa da tek başına yeterli değildir. Görsel girdilerin beyine iletilme süreci gözün odaklanması ile başlamaktadır. Kelimeler algılandıktan sonra gözler yeni kelimeler üzerinde odaklanmakta ve bu okuma süreci bu şekilde devam etmektedir. Odaklanmalar arası zamanı kısaltmak ve daha net odaklanmaları gerçekleştirmek okuma sürecinde kazanılması gereken önemli becerilerdendir.

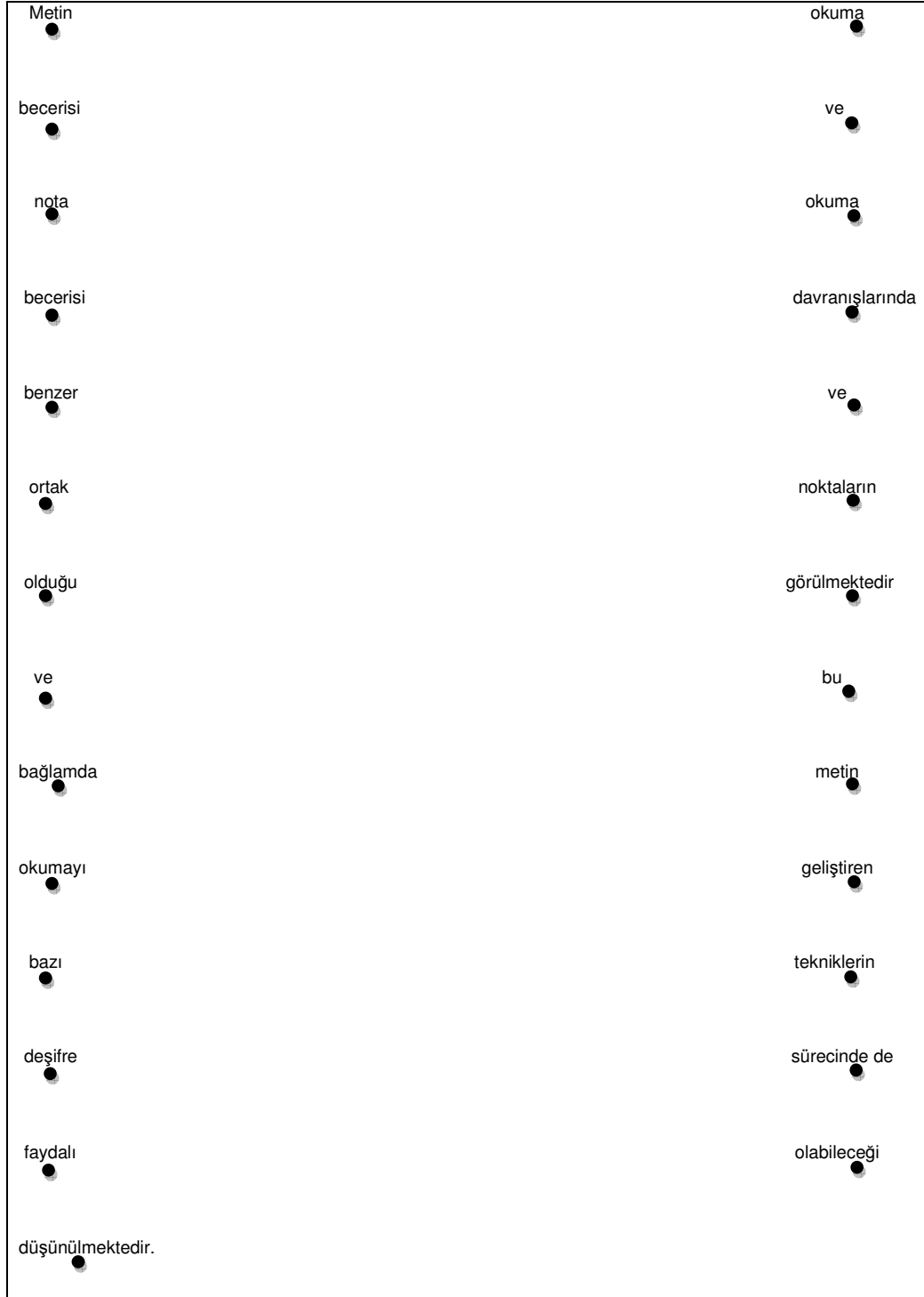
Hızlı okuma teknikleri kitaplarında bu konuları kapsayan çok sayıda egzersiz bulunmaktadır. Aşağıda görme yelpazesi ve göz ritmi çalışmalarından örnekler verilmektedir.

Şekil 3. Rakamlarla görme yelpazesi genişletme egzersizi

Şekil 4. Harflerle görme yelpazesi genişletme egzersizi

Şekil 5. Göz ritmi egzersizi

Şekil 6. Göz ritmi egzersizi (Baran, 2012)

Metin okuma sürecindeki göz hareketlerine paralel olarak müzik eğitimi alanında da göz hareketleri ile çalışmalar olduğu görülmektedir (Sloboda 1977; Rayner 1978; Goolsby 1994a; Goolsby 1994b; Rayner & Pollatsek 1997; Chang 2000; Berseus 2002). Müzik yazısı olan notaları okurken tıpkı metin okumada olduğu gibi gözler sıçramalar ve odaklanmalar yapmaktadır.

2. 3. Müzik Eğitiminde Deşifre Becerisi

Eğitim, toplumların bugünlerini ve geleceklerini büyük ölçüde şekillendiren ve belirleyen önemli bir süreçtir. Müzik eğitimi ise eğitimin sanat boyutu içerisindeki dallarından birisidir.

Müzik eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir (Uçan, 2005, s14).

Müzik eğitimi programları belirlenen hedeflere yönelik olarak farklılıklar göstermektedir. Bütün müzik eğitimi programlarında öncelikli olarak nota bilgisini içeren dersler yer almaktadır. Notalar müziğin alfabesini oluşturmaktadır. Bu alfabeği etkin ve doğru biçimde öğrenmek müzik yazısı olarak nitelenen notaları okumak ve çözmek için gerekli olan temel bir beceridir. Şekil 7'de Elgar viyolonsel konçertosu birinci bölümünün viyolonsel partisinin ilk 5 ölçüsü verilmiştir. Görüldüğü üzere çalıcının eserin hızı ve hız değişikliklerini, anahtarı, ölçü sayısını, notaları ve değerlerini, akorları, bağları, nüans değişikliklerini ve müzikal ifadeleri doğru algılama ve çözme sürecini hızlandırma yetisine sahip olması gerekmektedir.

Şekil 7. E. Elgar viyolonsel konçertosu op. 85 (viyolonsel partisi, ölçü sayısı 1-5)

Deşifre temel olarak ilk görüşte bir notayı algılayıp hızlı çözme becerisi olarak tanımlanabilir. Say (2002) deşifre sözcüğünün dilimize Fransızca "dechiffrer" sözcüğünden girdiğini belirtmiş ve deşifreyi notaları okumak ve seslendirmek olarak tanımlamıştır. Ayrıca Say deşifre etme anlamındaki deşifraj teriminin de müzisyenler arasında sıklıkla kullanıldığını belirtmiştir.

Henüz çalışılmamış bir eseri ilk görüşte çalmaya "deşifre etmek" denir. Böyle çalışılmamış bir eseri ilk görüşte iyi ve yanlışsız olarak çalabilmek hemen hemen imkansızdır. Ancak kültürlü bir müzikçi, ilk gördüğü bir eseri anlayarak iyiye yakın bir derecede çalabilir.....İki türlü deşifre vardır: Birincisi, ilk ele aldığımız eseri yavaş yavaş ve her notasını inceleyerek okumak; ikincisi, eserin temposuna yakın bir hızla ve temiz çalmaya dikkatten çok, eserin karakter ve anlatımına dikkat göstererek okumak (Fenmen 1991, s. 31).

Bir çok müzisyenin öncelikli hedefi çalma veya söyleme ile ilgili becerilerini geliştirmektir ancak deşifre becerisinin de bu iki beceri ile orantılı olarak gelişmesi gerekmektedir. Çünkü müzisyenler genellikle her yeni eserin çalışılması sürecinde nota okuyarak deşifre yapmaktadırlar. Çalma ve söyleme teknik düzeyleri ilerlemiş müzisyenlerin çalıştıkları eserler de aynı düzeyde gelişmiş olmaktadır. Bu bağlamda deşifre becerisini yeteri kadar geliştirememiş müzisyenler yeni eser çalışma sürecinde güçlüklerle karşılaşabilmektedirler. Benzer bir şekilde McPherson (1993) bütün müzisyenlerin kazanmaları gereken becerileri temel olarak nota ile çalma, kulaktan çalma, doğaçlama ve deşifre çalma olarak belirterek bu becerilerden deşifre çalma becerisi için yani görsel olarak algıladığımız notaların anında hatasız bir biçimde performansla çevrilmesi için müzisyenlerin bu yönde yeteneklerinin önemli ölçüde gelişmiş olması gerektiğini belirtmiştir. Çimen (2001) ise deşifrenin önemine şu şekilde değinmektedir:

Deşifre, öğrenciye daha geniş bir repertuar oluşturma; eserleri daha yakından tanıma; teknik, stil ve yorum geliştirme gibi zengin olanaklar sunar. Öğrencinin öğrenmeye ilgisi artar ve yeni parçaları deşifre etmekten çekinmez. Böylece öğrenci bir eseri deşifre ederken güç gelen bölümleri ezber yoluyla değil kendi başına çözümleyerek öğrenebilir. Bu ise öğrencinin çalgısını sevmesine ve daha çabuk ilerlemesine katkıda bulunur, böylece dersler daha zevkli hale gelir. Her şeyden önemlisi, öğrencilerin bir başkasının ya da bir çalgının yardımı olmaksızın müziği kendi kendilerine öğrenebilmeleri, bağımsız birer müzisyen haline gelmeleri ve yaşam boyu zevkle müzik yapabilmeleri için temel bir kaynak oluşturur (Çimen, 2001, s. 446).

Deşifre süreci aynı anda ritim, aralık çözümlemesinin yapıldığı ve bununla birlikte psikomotor becerilerin de oldukça önemli olduğu karmaşık bir süreçtir. Deşifre hazırlık ve uygulama olarak iki aşamadan oluşmaktadır. Yeni bir eserin deşifresi yapılmadan önce o eserin özellikleri ve armonik yapısı hakkında bilgi sahibi olmak da deşifre sürecinin daha kısa zamanda gerçekleşmesi bakımından gereklidir. Yani deşifre becerisi bir çok alt boyutu olan, çalıştıkça gelişebilen ve bütün müzisyenlerin meslek yaşamı süresince ihtiyaçları olan bir beceridir.

Çaldıkları çalgı ne olursa olsun müzisyenler deşifre çalışarak okuma yeteneklerini geliştirebilirler. Besteciler, çalgıcılar, öğretmenler ve araştırmacılar için 'deşifre ve solfej ustalığı' çok önemlidir. Müzikal kalıp okuma ve zihinsel işitme yeteneği vazgeçilmez bir araçtır (Henry ve Mobberley 2000, akt. Özaltunoğlu 2003, s7).

McPherson (1994) çalışmasında müzisyenlerin çalgılarına ve bireysel öğrenme yöntemlerine göre eserin formu, anahtarı, temposu, parmak numaraları ve benzer durumlara göre kendilerine özel hazırlanma stratejileri geliştirdiklerini belirtmiştir.

Deşifre çalma becerileri deşifre okuma becerileri ile benzerlikler göstermektedir çünkü ikisi de aralık ve ritim gibi aynı becerileri gerçekleştirmeyi gerektirir. Ancak çoğu çalgı deşifresinin aksine deşifre okuma aralıklarla ve aralıkların ilişkileriyle ilgili olarak önceden oluşturulmuş işitsel birikime dayanmaktadır (Fine, Berry ve Rosner 2006, akt. Gudmundsdottir 2010, s.2).

Yukarıdaki görüşleri destekler biçimde Wolf (1976) deşifrenin okuma becerisi ve motor beceri olmak üzere birbirinden ayrı en az iki beceriyi içeren karmaşık bir süreç olduğunu belirtmiştir. Gudmundsdottir (2007) benzer şekilde deşifrenin görsel bilgilerin şifrelenmesi, motor tepkiler ve görsel-motor entegrasyonu dahil bir takım eşzamanlı süreçleri gerektirdiğini belirtmiştir. Kopiez, Weihs, Ligges ve Lee (2006) ise ileri derecede deşifre becerisinin ön şartlarını yüksek düzeyde bilgiyi işleme ve psikomotor beceri hızı olarak belirtmişlerdir.

Wristen (2005) piyano deşifresine ilişkin bilişsel ve motor becerileri incelediği çalışmasında deşifre yapılırken ritm, melodi, armoni ve içerik (artikülasyon, dinamikler, müzikal yapı, form) öğelerine dikkat edilmesi gerektiğini belirterek deşifre becerisine ilişkin araştırmaları 3 ana kategoriye ayırmıştır.

- Bilişsel algının, göz hareketlerinin, notaları ve diğer işaretleri algılamının, görsel ve işitsel yeteneğin etkisi.
- Deşifre becerisi başarısını etkileyen bireysel değişkenler.

- Özel öğretim yöntemleri ile deşifre becerisi kazanımları ve gelişimine odaklanan pedagojik yaklaşımlar.

Buradan hareketle aşağıda bu araştırmanın temelini oluşturan konulardan biri olan deşifre sürecinde göz hareketleri incelenmeye çalışılmıştır.

2. 4. Deşifre Sürecinde Göz Hareketleri

Deşifre üzerine yapılan çok sayıda araştırmanın göz hareketleri üzerine odaklandığı görülmektedir.

Deşifre çalma becerisi farklı düzeylerde olan ve farklı çalgılar çalan müzisyenlerin göz hareketlerini karşılaştıran Goolsby (1994a) kötü deşifre yapan müzisyenlerin notaları tek tek okumaya çalıştığını bunun yanında iyi deşifre yapan müzisyenlerin gözlerinin ilerideki notaları sürekli taradığını, bununla birlikte keskin geri dönüşler de yaparak çaldıkları noktalara geri döndüklerini bulmuştur. Goolsby (1994b) aynı yıl yayımladığı başka bir çalışmasında ise deşifre becerisi gelişmiş müzisyenlerin tek bir melodi içindeki her notayı ayrı ayrı algılamadıklarını bunun yerine, tek odaklanmada birden çok notayı ve detayı algılamalarına yarayan bir kümeleme sistemi kullandıklarını belirtmiştir.

Yukarıdaki araştırmayla benzer şekilde Sloboda (1977) iyi deşifre yapabilen müzisyenlerin çalınan notadan yedi nota ilerisine kadar olan melodiyi akıllarında tuttuklarını ve nota önlerinden alındığı zaman da çalmaya devam edebildiklerini gözlemlemiştir. Bu bulgu iyi deşifre yapan müzisyenlerin çaldıkları noktadan ilerideki notaları gördüklerini göstermektedir. Benzer becerilerin metin okuma için de geçerli olduğunu gösteren araştırmalar bulunmaktadır. Levin ve Kaplan (1970) deneyimli ve iyi metin okuma becerisine sahip olanların önünden metin aniden alındığı zaman 6 kelimeye kadar okumaya devam ettiklerini belirtmişlerdir.

Piyanişterin deşifre becerisi üzerine yaptıkları araştırmada Furneaux ve Land (1999) iyi deşifre yapan piyanişterin tek bir bakışta eserle ilgili daha çok bilgiyi akıllarında tutabildiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya göre piyanişter deşifre yaparken ileriye görmeye çalışırken müzikal detayları yakalamak için aralıklarla geriye doğru dönüşler de yapmaktadırlar. İyi bir deşifre becerisine sahip piyanişter

iki dizekteki notaları görsel olarak algılamak için ileri-geri çapraz göz hareketleri ve odaklanmalar yapmaktadırlar.

Thompson (1987) ve Truitt, Clifton, Pollatsek, Rayner (1997) yukarıdaki araştırmalarla paralel olarak deşifre becerisi gelişmiş müzisyenlerin nota okurken daha ilerideki notaları görebildiklerini belirtmişlerdir.

Düz metin okurken veya nota okurken gözlerimiz hızlı hareketler ve odaklanmalar yapmaktadır. Bu odaklanma sürecinde yeni bilgiler beyine iletilmektedir. Gözlerin hızlı hareketleri 25-50 ms, odaklanma süreleri de 200-500 ms arasında meydana gelmektedir. Düz metin ve nota okurken gözlerimiz genellikle ileriye doğru hareketlenmeler yapmaktadır ancak her iki okuma türünde de %10'dan %30'a kadar oranlarda gözlerin geriye doğru hareketler yaptığı görülmektedir (Rayner, Pollatsek, 1997, s. 50).

Yukarıdaki deşifre sürecini inceleyen araştırmalarda görüldüğü üzere göz hareketleri deşifre sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Araştırmaların hepsinde de müzisyenlerin gözlerini doğru kullanmalarının ve bunun yanında da deşifre için gerekli olan bilişsel birikim ve algılarının gelişmiş olmasının önemli olduğu görülmektedir.

Göz hareketleri tıpkı deşifrede olduğu gibi metin okumada da benzer ölçüde önemlidir.

Nart (2010) deşifre şarkı söyleme eğitime yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında, müziksel okuma ile normal bir metin okuma arasındaki benzerlikleri şöyle sıralamıştır:

- Her iki okumada da düşünceleri ifade etmek ve kodlamak için semboller kullanılır.
- Her iki okumada da okuyucu gördüğü bir sembol ile bir sesi ilişkilendirir.
- Her iki okumada da okuyanın, okuduğu dilin grameri ve eserin/metnin içeriği hakkında bilgi sahibi olması gerekir.
- Her iki sistemde de okuyucular belli kuralları öğrenmek durumundadırlar. Bu kuralları öğrenmenin ve pekiştirmenin en etkili yolu çok sayıda müzik eseri ya da metnin okunmasıdır.
- Her iki okumada da anlamlandırmanın gerçekleşmesi için görsel algı ve görme becerilerinin kazandırılması önemli bir faktördür.

Yukarıdaki maddelere ek olarak; metin okumada okuyucunun dilbilgisi seviyesinin yüksek, kelime dağarcığının ise zengin olması okuyucuya hızlı ve etkin okumada büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Nota okumada ise benzer şekilde eserin bestecisi, dönem özellikleri ve formu hakkında gerekli ön bilgilere sahip olmak, psikomotor beceriler için de gerekli çalışmaları yapmış olmak hızlı ve etkin bir deşifre sürecinde kolaylıklar sağlayacaktır.

Metin okuma hızını arttırmak için çok sayıda egzersiz ve çalışma bulunmaktadır. Ancak müzik eğitiminde kullanılan kitaplar incelendiğinde genellikle deşifre becerisi için özel çalışmalar uygulanmadığı, eser deşifresi yapılarak bu becerinin geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir.

2. 5. İlgili Araştırmalar

Wolf 1976 yılında yayımladığı " A Cognitive Model of Musical Sight-Reading" isimli çalışmasında piyanistlerle deşifre çalma becerileri hakkında görüşmeler yapmıştır. Deşifre becerisi bir problem olarak analiz edilmiştir. Araştırmada nota okuma ve metin okuma arasında yakın ilişkiden de bahsedilmiştir. Bulgular doğrultusunda bilişsel bir deşifre becerisi modeli önerilmiş ve şematik bir modelle iyi deşifre becerisine sahip müzisyenlerle bu beceriye sahip olmayan müzisyenler arasında farklar ortaya konulmuştur.

Truitt, Clifton, Pollatsek ve Rayner 1997 yılında yayımladıkları "The Perceptual Span and the Eye-Hand Span in Sight-Reading Music" isimli çalışmalarında çalışma grubundaki piyanistlerin deşifre çalarken algısal sürelerini ve göz-el sürelerini ölçmüşlerdir. Algısal süre dört pencere koşullu hareketli-pencere tekniği kullanılarak ölçülmüştür (iki vuruş, dört vuruş, altı vuruş ya da penceresiz). Piyanistlerin normal olarak performans göstermeleri için tespit ettikleri tüm ölçümden daha fazlasını görmelerinin gerekmediği ortaya çıkarılmıştır. Göz-el süreleri göz hareketi ve tuşlara basma verileri kıyaslanarak bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre algısal, göz-el ve sabitleme sürelerinin hepsi bir beceri işlevi olarak farklılık göstermiştir. Ayrıca deşifre becerisi gelişmiş müzisyenlerin daha kısa çalma zamanlarına, daha geniş göz-el sürelerine ve daha kısa sabitleme sürelerine sahip olduklarını belirlemişlerdir.

Betts ve Cassidy 2000 yılında yayımladıkları "Development of Harmonization and Sight- Reading Skills Among University Class Piano Students" isimli çalışmada piyano öğrencilerinin deşifre ve armonizasyon becerilerinin gelişimlerini araştırmışlardır. Derslerde öğrencilere 10'ar dakika teorik eğitim verildikten sonra uygulama çalışmaları yapılmıştır. Öğrencilerin çalışma süreçleri kayıt altına alınmış öntest-sontest sonuçları nota ve ritm hatalarına göre analiz edilmiştir. Çalışma sonuçlarında öğrencilerin sağ el armonizasyon ve deşifre becerisi puanlarının sol el puanlarından daha başarılı ve tutarlı oldukları ancak uygulama boyunca sol elin daha fazla ilerleme kaydettiği belirtilmektedir.

Kopiez ve Galley 2002 yılında gerçekleştirdikleri "The Musicians Glance: A Pilot Study Comparing Eye Movement Parametres in Musicians and Non-musicians" isimli çalışmalarında profesyonel müzisyenlerin göz hareketlerinin müzisyen olmayanlardan farklı olup olmadığını araştırmışlardır. Çalışma grubu olarak 8 profesyonel müzisyenin ve kontrol grubu olarak 8 psikoloji öğrencisinin belirlendiği araştırmada iki grubun da yatay göz hareketleri elektrookülogram kullanılarak ölçülmüştür. Ölçümler neticesinde ortaya çıkan bulgularda iki grup arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Gromko 2004 yılında yayımladığı "Predictors of Music Sight-Reading Ability in High School Wind Players" isimli makalesinde deşifre okuma, tonal ve ritmik algılama, artikülasyon, uzamsal oryantasyon ve görselleştirme ile matematik başarısı ve okuduğunu anlama düzeyleri arasındaki ilişkileri araştırmıştır. Amerika'nın Orta Batısındaki 98 katılımcıdan toplanan verilerle erişilen bulgulara göre deşifre okuma süreci notaları tek tek okumaktan ziyade anlama, duyumsama,uzamsal oryantasyon gibi bilişsel beceri süreçlerinden oluşmaktadır. Araştırmacı ortaya çıkan bulguların alanyazında bulunan diğer müzik eğitimi, bilişsel bilim ve nörobilim ile önceki çalışmaları desteklediğini belirtmiştir.

Gruhn, Litt, Scherer, Schumann, Maria ve Gebhardt 2006 yılına yayımladıkları "Supressing Reflexive Behaviour Saccadic Eye Movements in Musicians and Non-Musicians" isimli çalışmalarında müzisyenlerin uzun yıllar boyunca nota okumalarından ötürü müzisyen olmayanlara göre göz hareketlerinin farklı olabileceği hipotezinden yola çıkarak bu farklılığın ömür boyunca sabit kalıp kalmadığını araştırmışlardır. Araştırmanın sonunda müzisyenlerin sabitleme ve kontrol çalışmaları puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir.

Türkmen 2008 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilen "Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyanoda Deşifre Çalabilme Düzeyleri Üzerine Bir Çalışma" isimli araştırmasında müzik öğretmeni adaylarının piyanoda deşifre çalabilme düzeylerini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı'ndaki 16 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin piyanoda deşifre yapabilme düzeyleri belirlenmiş, lisans piyano öğretim programında ve piyano derslerinde deşifre çalışmalarının ne düzeyde yer aldığı saptanmıştır.

Wurtz, Mueri ve Wiesendanger'in 2009 yılında gerçekleştirdikleri "Sight Reading of Violinists: Eye Movements Anticipate The Musical Flow" isimli çalışmada müziğin yapısal özelliklerinin kemanda deşifre yaparken göz-el süresini nasıl etkilediğini araştırmışlardır. Müzisyenler deşifre yaparken göz hareketleri ve yay değişimleri kayıt altına alınmıştır. Kayıtlar sonucunda göz-el süresinin eserin yapısal yapısı ile orantılı olarak değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Kayıtlar sonucunda eserlerin zorluk seviyesi arttıkça gözlerin sabitleme süresinin ve geri dönüşlerin sayılarının arttığını gözlemlemişlerdir. Çalışmanın neticesinde göz-el süresinin deşifre çalmayı etkileyen tek faktör olmadığı ancak önemli bir yere sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Hayward ve Gromko 2009 yılında yayımladıkları "Relationships Among Music Sight-Reading and Technical Proficiency, Spatial Visualization and Aural Discrimination" isimli çalışmalarında deşifre nota okuma yeteneğinin bileşenlerini incelemişlerdir. Araştırmacılar deşifre yapmanın hızı ve doğruluğunun işitsel modeli ayırmasama, uzamsal-zamansal muhakeme ve teknik yeterliliğin bir kombinasyonu olarak tahmin edilebileceği hipotezini kurmuşlardır. 70 kişilik nefesli çalgı çalan bir araştırma grubundan elde edilen veriler doğrultusunda deşifre sürecinde işitsel, görsel, uzamsal ve kinestetik aktivasyonların koordinasyon içinde gerçekleştiğini belirten önceki araştırmalarla benzer bulgulara ulaşılmıştır.

Özer ve Yiğit 2011 yılında yayımladıkları "Piyano Öğretiminde Deşifre Becerisinin Kazandırılması" isimli çalışmalarında piyano öğretiminde deşifre için yazılmış parçalarla düzenli olarak yapılan çalışmaların piyanoda deşifre çalma becerisinin kazandırılmasına etkisinin tespit edilmesini amaçlamışlardır. Öntest-sontest kontrol gruplu desene dayalı araştırmanın çalışma grubu ise Konya Çimento Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müzik Bölümü birinci sınıfta okuyan 12 öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırma sonucunda düzenli deşifre çalışmaları yapan deney grubunun deşifre becerisini kazanmada olumlu yönde gelişme gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır.

Henry 2011 yılında yayımladığı "The Effect of Pitch and Rhythm Difficulty on Vocal Sight-Reading Performance" isimli çalışmasında deşifre şarkı söyleme becerisinin eşzamanlı olarak ses perdesi ve ritim uygulamasını gerektiren karmaşık bir beceri olduğunu belirtmiştir. Önceki araştırmaların deşifre sürecinde ses perdesi ve ritim becerileri için zorluk düzeylerinin bileşik halde değil ayrı ayrı olarak incelendiğini belirtmiştir ve araştırmasında eş zamanlı olarak ses perdesi ve ritim uygulamaları arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalışmıştır. Çalışma grubu 252 lise öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırma sonucunda ses perdesi başarı puanlarının, ritim başarı puanları ile yüksek derecede ilişkili olduğu ve katılımcıların ses perdelerine ritimden daha çok önem verdikleri sonuçlarına ulaşmıştır. Bununla birlikte çalgı çalan katılımcıların deşifre puanlarının çalmayanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Dalkıran 2011 yılında yayımladığı "Keman Eğitiminde Deşifre Becerisi" isimli çalışmasında keman öğrencilerinin deşifre sırasında yapmış oldukları hataları sınıflandırmayı ve uygulanan deşifre çalışma programının öğrencilerin deşifre becerilerine etkisi olup olmadığını araştırmıştır. Bu bağlamda 12 keman öğrencisi deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmış ve deşifre ön testi yapılmıştır. Daha sonra deney grubuna dört hafta süreyle metronom destekli bir deşifre çalışma programı uygulanmış ve iki grubun son test puanları alınmıştır. Uygulanan deşifre çalışma programının öğrencilerin deşifre becerilerine etkisi olup olmadığı sorgulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin deşifrede yapmış oldukları hataların çoğunlukla ritimsel hatalar olduğu, deşifrenin sürekli ve programlı bir çalışmayla geliştirilebilecek bir beceri olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

Küpana 2011 yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından doktora tezi olarak kabul edilen " Müzik Öğretmeni Adaylarına Yönelik Geliştirilen Piyanoda Deşifre Öğretimi Programının Etkililiğinin Sınanması" isimli çalışmasında dizgeli eğitime dayalı olarak müzik öğretmeni adaylarına yönelik geliştirilen piyanoda deşifre öğretimi programının, müzik öğretmeni adaylarının piyanoda deşifreye yönelik bilgi düzeylerine, piyanoda deşifre becerilerine, müzikal algılama düzeylerine ve piyano dersine yönelik tutumlarına etkisini saptamayı amaçlamıştır. Araştırmacı dizgeli eğitime dayalı olarak 10 haftayı kapsayan ve 10 üniteden oluşan piyanoda deşifre öğretimi programı hazırlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Marmara

Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndan 12 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda deney grubunun uygulama süreci sonunda kontrol grubuna kıyasla bağımsız değişken düzeylerinde artış görülmüştür. Dizgeli eğitime dayalı olarak müzik öğretmeni adaylarına yönelik geliştirilen piyanoda deşifre öğretimi programının klasik eğitime göre yapılan piyano eğitiminden daha etkili ve geliştirici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, katılımcıların özellikleri, araştırmada veri toplama süreci, veri toplama araçlarının özellikleri ve oluşturulma süreci, deneysel çalışmanın içeriği ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem açıklanmıştır.

3. 1. Araştırma Modeli ve Deseni

Araştırmada betimsel ve deneysel olmak üzere iki yöntem kullanılmıştır. Betimsel bölüm araştırmanın temellendirilmesi için alanyazın taramasının gerçekleştirilmesi, kullanılan gözlem formları ve ölçeklerin incelenmesi, uzman kişilerden görüş alınarak veri toplama aracının belirlenmesi ve deneysel işlemde kapsanan derslerin ve ders planlarının oluşturulması aşamalarından oluşmaktadır. Deneysel bölümde ise “Öntest – Sontest Kontrol Gruplu Model” uygulanmıştır.

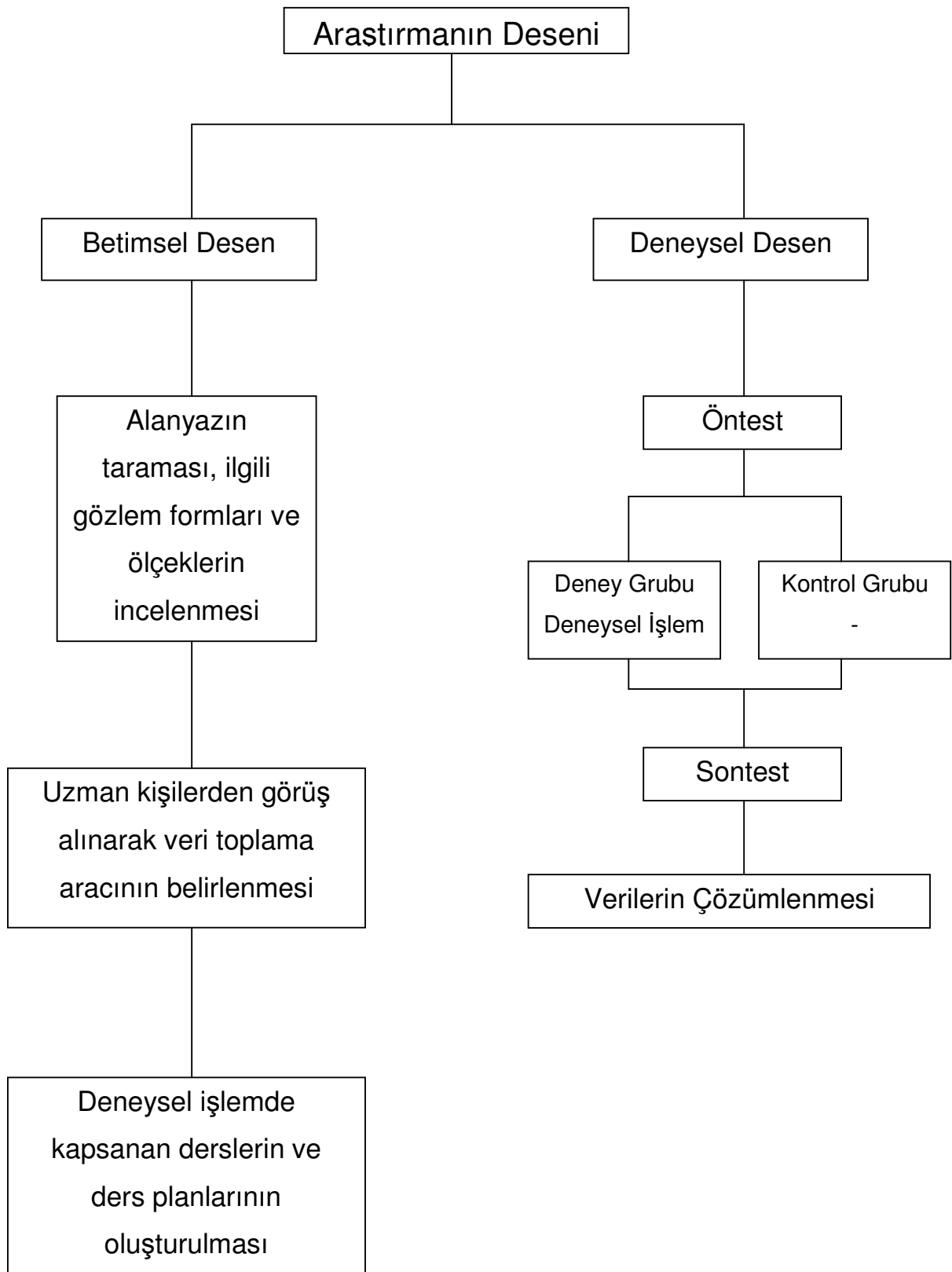
Tablo 1.

Araştırmanın modeli

Öntest	Gruplar	Uygulama	Sontest
O _{1,1}	A	X	O _{1,2}
O _{2,1}	B		O _{2,2}

Araştırmada çalışma grubunda yer alan öğrencilerin deşifre ritmik okuma ve piyano çalma puanları belirlenmiştir. Daha sonra deney ve kontrol grupları puanlara göre oluşturulmuştur. Bir sonraki aşamada ise deney grubuna uygulama yapılmıştır. Araştırmanın sonunda da her iki grubunda sontest deşifre ritmik okuma ve piyano çalma puanları belirlenmiştir.

3. 2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 30 öğrenci oluşturmuştur. 15 öğrenci deney grubunda, 15 öğrenci kontrol grubunda yer almıştır. Her iki grupta da lisans IV öğrencilerinden 10'ar, lisans III öğrencilerinden ise 5'er katılımcı yer almıştır.

Tablo 2.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin sınıflarına göre dağılımı

	Lisans III		Lisans IV		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Deney Grubu	5	33	10	67	15	100
Kontrol Grubu	5	33	10	67	15	100

Çalışma grubu ilk aşamada 20 öğrenci deney, 20 öğrenci kontrol grubunda yer alacak şekilde oluşturulmuştur. Ancak uygulama sürecinde 2 öğrenci hızlı okuma teknikleri eğitimi dersine devam edememiştir, 3 öğrenci de hızlı okuma teknikleri eğitimi son testinde başarılı olamadıkları için çalışma grubundan çıkartılmışlardır. Deney grubunda meydana gelen 5 kişilik eksilme sonucunda kontrol grubundan da öntestte benzer deşifre becerisi puanları almış 5 öğrenci çalışma grubundan çıkartılmıştır.

Tablo 3.

Araştırmada yer alan öğrencilerin deney ve kontrol gruplarına göre dağılımı

	Tasarlanan		Gerçekleşen	
	f	%	f	%
Deney Grubu	20	100	15	75
Kontrol Grubu	20	100	15	75

Deney ve kontrol grupları 6 farklı alıştırmadaki deşifre becerisi puanlarına göre birbirlerine eşit olarak oluşturulmuştur. Öntest ve son testte toplanan veriler için alanyazın incelenmiş, bunun yanında alanında uzman kişiler ile görüşülüp kullanılacak gözlem formu belirlenmiştir. Öntest ve son test verileri dijital ortamda

kayıt altına alınmıştır. Uygulama bölümünde yapılan değerlendirme sonucunda deney grubunun hızlı okuma becerilerini ne ölçüde kazandığı belirlenmiştir.

3. 3. Deneysel İşlem

Tez önerisinin kabul edilmesinin ardından Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne doktora tezi proje öneri formu hazırlanarak başvuruda bulunulmuş, projenin kabul edilmesi ile deneysel işlemde katılımcılara verilecek eğitiminde kullanılmak üzere kullanılacak yayınlar, eğitim setleri ve eğitim sürecinde araştırmacıya destek olacak hızlı okuma teknikleri eğitimcisi için gerekli maddi destek proje kapsamında karşılanmıştır.

Tablo 4.

Deneysel çalışmaya ilişkin zaman çizelgesi

(1 Aralık-26 Aralık)

Hafta	Gün	Saat
1. hafta	Cumartesi	14:00-17:00
	Çarşamba	18:00-21:00
2. hafta	Cumartesi	14:00-17:00
	Çarşamba	18:00-21:00
3. hafta	Cumartesi	14:00-17:00
	Çarşamba	18:00-21:00
4. hafta	Cumartesi	14:00-17:00
	Çarşamba	18:00-21:00

Araştırmacı deneysel işlemden önce hızlı okuma teknikleri eğitimine katılmış ve başarılı bir şekilde tamamlamıştır. Bu eğitim sürecinden sonra deneysel işlemde yer alacak konu başlıkları tez danışmanı kontrolünde araştırmacı tarafından belirlenmiş, öğrencilerin deşifre becerisine olumlu aktarım yapabilmelerini kolaylaştırmak için nota ile ilişkilendirilmiş örnek alıştırma oluşturulmuştur. Dersler sürecinde örnek alıştırma öğrenciler tarafından incelendikten ve uygulandıktan sonra, deşifrenin bireysel bir süreç olması sebebiyle öğrencilerin kendi çalıştıkları notalar üzerinde kendi odaklanma noktalarını tespit etmeleri ve kendilerine uygun alıştırma hazırlamaları istenmiştir.

Eğitim s¼recinde g¼ren bilgisayar hızlı okuma eğitim seti temel kaynak olarak kullanılmıştır. Bunun yanında kaynakçada belirtilen kitapların egzersizlerinden de faydalanılmıştır. Deneysel işlemde ger¼ekleřtirilen derslerin konu başlıkları aşağıda belirtilmiş olup, her bir oturum 180 dakika olarak saptanmıştır.

1.OTURUM

- Hızlı okuma eğitiminin tanıtılması
- Hızlı okumada g¼z ve beyin ilişki ve işlevleri
- Okuma ve anlama oranı ol¼¼m¼

2. OTURUM

- Okuma ve anlama oranı ol¼¼m¼
- Dikkat ve konsantrasyon ¼alıřmaları
- Hızlı okumada hafızanın ¼nemi
- Hafıza ¼ivileri (1-20 arası) ¼đretilmesi
- Hafıza ¼ivileri egzersizleri

3. OTURUM

- G¼z algılama ¼alıřmaları
- Dikkat ve konsantrasyon ¼alıřmaları
- G¼z kaslarını geliştirme ¼alıřmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme ¼alıřmaları

4. OTURUM

- G¼z algılama ¼alıřmaları
- Dikkat ve konsantrasyon ¼alıřmaları
- G¼z kaslarını geliştirme ¼alıřmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme ¼alıřmaları
- Beyin haritaları ¼đretimi

5. OTURUM

- G¼z algılama ¼alıřmaları
- Dikkat ve konsantrasyon ¼alıřmaları
- G¼z kaslarını geliştirme ¼alıřmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme ¼alıřmaları

6. OTURUM

- Gz algılama alışmaları
- Dikkat ve konsantrasyon alışmaları
- Gz kaslarını geliştirme alışmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme alışmaları

7. OTURUM

- Gz algılama alışmaları
- Dikkat ve konsantrasyon alışmaları
- Gz kaslarını geliştirme alışmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme alışmaları
- Nota ile ilişkilendirilmiş alıştırmalar
- Anlayarak hızlı okuma eğitimi ölçümü ve sınavı

8. OTURUM

- Gz algılama alışmaları
- Dikkat ve konsantrasyon alışmaları
- Gz kaslarını geliştirme alışmaları
- Hızlı okuma ve geliştirme alışmaları
- Nota ile ilişkilendirilmiş alışmalar
- Anlayarak hızlı okuma eğitimi ölçümü ve sınavı

Deney grubuna verilen hızlı okuma teknikleri eğitimi sonucunda katılımcıların bireysel olarak okuma hızlarını en az 2 katına çıkarmaları, bunun yanında da anlama puanlarının %70'ten az olmaması hedeflenmiştir. Bu ölçümlerle ilgili tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 5.

Deney grubu öğrencilerinin ilk ölçüm-son ölçüm okuma hızı ve anlama puanı ortalamaları

Öğrenci No	İlk Ölçüm Ortalamaları		Son Ölçüm Ortalamaları	
	Okuma Hızı	Anlama Puanı(%)	Okuma Hızı	Anlama Puanı(%)
1	156	70	322	76
2	151	73	329	82
3	185	64	380	75
4	187	78	397	81
5	210	73	484	75
6	150	63	323	74
7	139	78	321	80
8	176	81	410	79
9	211	70	457	73
10	154	74	394	76
11	141	82	324	80
12	162	87	363	92
13	183	78	420	74
14	168	90	380	75
15	187	87	396	90

3. 4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada verilerin toplanması, alanyazın taraması yapılarak yerli ve yabancı kaynaklardan yararlanılması, performans ölçeklerinin analizi, çalışma grubuna öntestte ve sontestte uygulanan ritmik okuma ve piyano alıştırmalarının belirlenmesi, bu alıştırmaların öntestte kaldırılması, uygulanacak olan hızlı okuma teknikleri eğitiminin planlarının yapılması ve eğitimin uygulanması, sontest yapılması ve öntest-sontest kayıtlarının gözlemciler tarafından sayısal veriye dönüştürülmesi aşamalarından oluşmuştur.

Araştırmanın öntest ve sontest aşamalarında kullanılan ritmik okuma ve piyano alıştırmaları belirlenirken katılımcıların daha önce çalışmadıkları alıştırmalar olmalarına dikkat edilmiştir. Araştırmada kullanılan alıştırmalar farklı nitelikte özellikler taşımaktadır ve bu yolla deşifre becerisinin farklı boyutlarda ölçümlerinin yapılması amaçlanmıştır. Alıştırmalar seçilirken katılımcıların ilk görüşte çalabilecekleri düzeyde olmalarına dikkat edilmiştir. Piyano alıştırmaları "Practical Sight Reading Exercises for Piano Students Book 5" ve "Practical Sight Reading Exercises for Piano Students Book 7" kitaplarından seçilmiştir. Ritmik okuma alıştırmaları ise Vicdan Tabakoğlu'nun "Bona Müzik Teorisi Notları" kitabındaki çalışmalar aktarım yapılarak ve araştırmacı tarafından yeni bölümler eklenerek oluşturulmuştur.

1. ritmik okuma alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin yavaş olduğu, bununla birlikte tartımsal olarak güçlük derecesinin yüksek olmadığı görülmektedir.

2. ritmik okuma alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin yavaş olduğu, bununla birlikte tartımsal olarak güçlük derecesinin yüksek olduğu görülmektedir.

3. ritmik okuma alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin hızlı olduğu, bununla birlikte tartımsal olarak güçlük derecesinin yüksek olmadığı görülmektedir.

1. piyano alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin yavaş olduğu ve sol elin eşlik durumunda olduğu, sağ elde ise tek sesli bir ezginin olduğu görülmektedir.

2. piyano alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin yavaş olduğu, sol elin ve sağ elin sırayla eşlik yaptığı ve ezgi çaldığı görülmektedir.

3. piyano alıştırmalarının metronom değeri ve yapısı incelendiğinde metronom değerinin yavaş olduğu, sağ el ve sol elin sırayla ezgiyi çaldığı ve araştırmada kullanılan diğer iki piyano alıştırmasından farklı olarak akorların çok daha az bulunduğu görülmektedir.

Tez önerisinin kabul edilmesinin ardından alanyazında çeşitli deşifre becerisi ölçekleri incelenerek ve uzman kişilerin görüşlerine başvurularak, araştırmada

doğrudan gözlem formu kullanılarak verilerin toplanmasına karar verilmiştir. Gözlem formu hazırlanırken ritmik okuma ve piyano alıştırmasında yer alan bütün notalar ölçüleriyle beraber sayılmıştır.

Gözlem formu kullanılırken dikkat edilen noktalar aşağıda belirtilmiştir.

- Bütün notaların puan değerleri eşittir ve her nota 1 puan olarak değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirmede her nota için sadece 0 veya 1 değerleri verilmiştir. Doğru söylenmiş veya çalınmış nota için 1 puan, hata yapılan nota için ise 0 puan olacak şekilde gözlem formu doldurulmuştur.
- Öğrenciler alıştırması okurken veya söylerken metronom açık tutulmuştur ve alıştırmanın metronom değerine uymadıkları durumlarda hata yapmış olarak kabul edilmişlerdir.
- Öğrencilerin alıştırması okurken veya söylerken duraklamalar yaptıkları durumlarda o birim vuruş içindeki bütün notalar hatalı olarak kabul edilmiştir. Çünkü deşifre çalma sürecinde yapılan duraklamalar çalıcının birim vuruş içindeki bütün notalara odaklanmasını sağlamaktadır.

Öntest ve sontestte araştırmacı tarafından kayıt altına alınan çalışma grubu öğrencilerinin puanları 3 uzman gözlemci tarafından gözlem formu kullanılarak sayısal veriye dönüştürülmüştür. Uygulanan testlerde üç gözlemci arasındaki korelasyon katsayılarının pozitif yönde 0.9'un üzerinde çıktığı tespit edilmiştir. Bu bulgu sonucunda verilerin toplanması sürecinde kullanılan doğrudan gözlem formunun oldukça güvenilir bir değerlendirme aracı olduğu söylenebilir.

3. 5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler "Karma Desenli ANOVA" ile çözümlenmiştir.

Karma desenli ANOVA çok önemli bir analiz olmasına rağmen ne yazık ki bilimsel çalışmalarda gerektiği gibi kullanılmamaktadır. Sıklıkla karşımıza çıkan öntest-sontest kontrol grubu desende karma desenli ANOVA'dan etkili bir biçimde yararlanılabilir. Ancak araştırmacıların deney ve kontrol gruplarının öntest sonuçlarını ve sontest sonuçlarını ayrı ayrı karşılaştırma eğiliminde olmaları ya da her iki grup için ayrı ayrı öntest-sontest karşılaştırma yapmaları, çok sayıda test gerçekleştirmekten ortaya çıkan birinci tip hata olasılığını arttırmakta, bu da daha güçsüz bir analiz ortaya konmasına neden olmaktadır (Akbulut, 2010, s.151).

Karma Desenli ANOVA'nın uygulanabilmesinin ön şartlarından bir tanesi diğer parametrik testlerde olduğu gibi puanların bütün gruplarda normal dağılım göstermesidir. Araştırmada grup puanlarının dağılımı Shapiro-Wilk testi ile kontrol edilmiş ve grupların normal dağılım gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Durmuş, Yurtkoru ve Çinko (2011) normallik testlerinden Shapiro-Wilk testinin 50 veya daha az katılımcı olduğu durumlarda kullanılırken, Kolmogorov-Smirnov testinin katılımcı sayısı büyük olduğu durumlarda kullanıldığını belirtmişlerdir. Akbulut (2010) ise, bazı araştırmacıların 30 ve üzerinde katılımcı için Kolmogorov-Smirnov, daha az katılımcı için Shapiro-Wilk testini kullandığını belirtmiştir.

Dağılımın normal dağılımdan aşırı sapma göstermediği şeklinde bir varsayımı ileri sürmek için öngörülen örneklem büyüklüğü genellikle 30 ve daha büyük olarak gösterilmektedir. Ancak sosyal bilimlerde pek çok araştırmalar, özellikle de deneysel araştırmalar, daha küçük gruplar üzerinde yapılmaktadır. Literatürde, alt grupların her birinin büyüklüklerinin 15 ve daha yüksek olması durumunda parametrik bir istatistiğin kullanılmasının, analizde hesaplanacak "p" anlamlılık düzeyinde önemli bir sapmaya yol açmadığına ilişkin incelemelere rastlanmaktadır (Büyükoztürk, 2012, s.8).

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde veri toplama sürecinde elde edilen bulgular tablolar halinde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır.

4. 1. 1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest deşifre ritmik okuma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin 3 farklı ritmik okuma alıştırmadaki deşifre becerisi puanları her bir alıştırmaya için iki farklı tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

Tablo 6.

Deney ve kontrol gruplarının 1. ritmik okuma alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	106,8	27,7	15	112,8	26,08
Kontrol	15	106,86	29,75	15	109,8	29,35

Tablo 6'da görüldüğü gibi, 1. ritmik okuma alıştırmaya deşifre ritmik okuma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 106,8 iken, sontest puanları ortalaması 112,8 olarak

belirlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 106,86 ve 109,8'dir. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

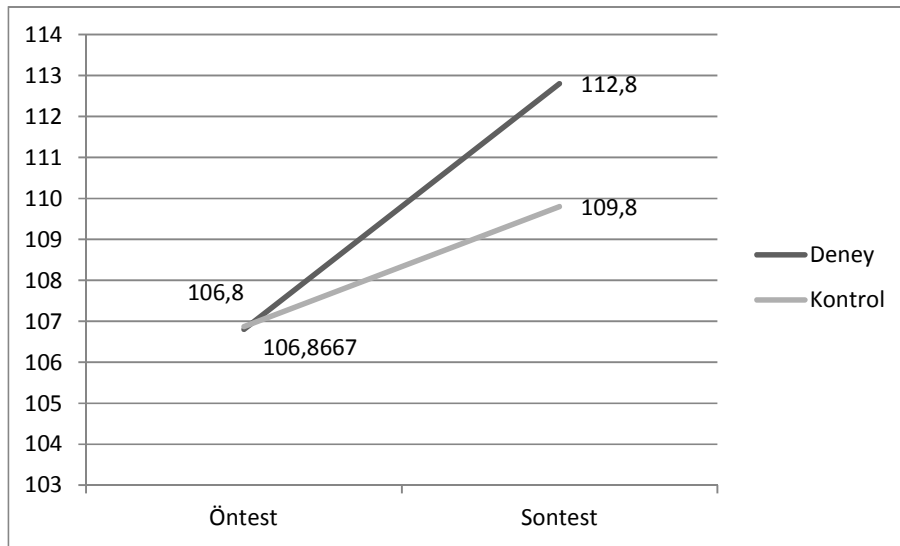
Tablo 7.

Deney ve kontrol gruplarının 1.ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	44123,734	29			
Grup (D/K)	32,267	1	32,267	0,20	,887
Hata	44091,467	28	1574,695		
Gruplarıçi	976,001	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	299,267	1	299,267	13,063	,001
Grup* Ölçüm	35,267	1	35,267	1,539	,225
Hata	641,467	28	22,910		
Toplam	45099,735	59			

Tablo 7'de deney ve kontrol gruplarının 1. ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir [$F_{(1-28)} = 1,539$, $p > 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 1. ritmik okuma alıştırmaları deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

1. ritmik okuma alıştırmalarında deney ve kontrol grupları öntest-sontest puanları arasında anlamlı fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır ancak uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin deney grubu sontest puanları ortalamasını kontrol grubu sontest puanları ortalamasına göre yükselttiği görülmektedir. Araştırmada kullanılan diğer ritmik okuma alıştırmalarına göre güçlük seviyesi düşük olan bu alıştırmada ulaşılan bu bulgu, söz konusu eğitimin zorluk seviyesi düşük olan ritmik okuma alıştırmalarında düşük düzeyde etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 8. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 1.ritmik okuma alıştırmaları deşifre becerisi grafiğı

Tablo 8.

Deney ve kontrol gruplarının 2. ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	146,6	45,4	15	149	45,95
Kontrol	15	147,8	43,94	15	151,8	44,34

Tablo 8'de görüldüğü gibi, 2. ritmik okuma alıştırmaları deşifre ritmik okuma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 146,6 iken, sontest puanları ortalaması 149 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 147,8 ve 151,8'dir. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

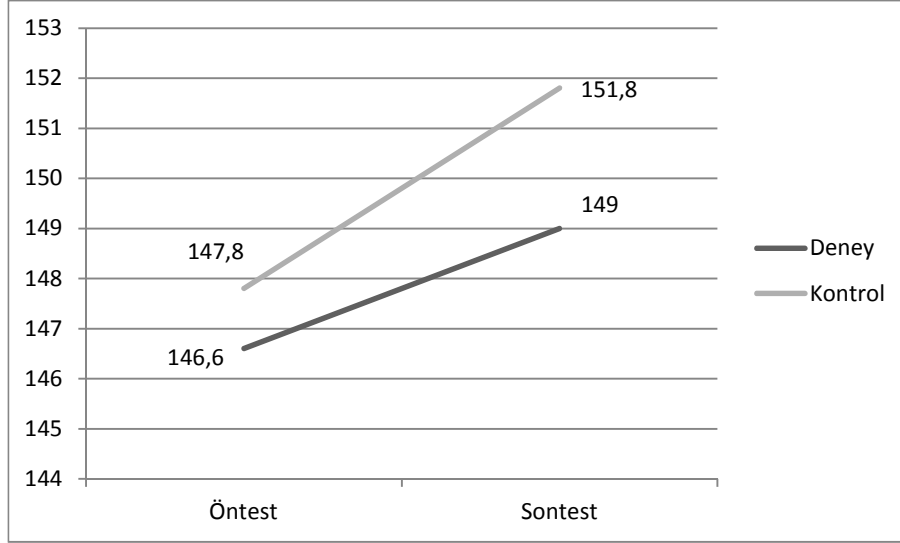
Tablo 9.

Deney ve kontrol gruplarının 2.ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	172313,6	29			
Grup (D/K)	60000	1	60000	,015	,904
Hata	112313,6	28	4011,2		
Gruplarıçi	852	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	153,600	1	153,6	6,244	0,19
Grup* Ölçüm	9,600	1	1	9,600	,390
Hata	688,8	28	24,6		
Toplam	173165,6	59			

Tablo 9'a göre deney ve kontrol gruplarının 2. ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir [$F_{(1-28)} = 9,600$, $p > 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 2. ritmik okuma alıştırmaları deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

Deney ve kontrol grubu puanları arasında anlamlı derecede fark olmayan 2. ritmik okuma alıştırmaları incelendiğinde tartımsal olarak güçlük derecesinin araştırmada kullanılan diğer alıştırmalardan oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öntest-sontest puan ortalamalarına göre ise iki grubun puanları benzer şekilde artmıştır. Ulaşılan bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin zor tartımları algılama becerisini geliştirmede etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 9. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 2.ritmik okuma alıştırmaları deşifre becerisi grafiği

Tablo 10.

Deney ve kontrol gruplarının 3. ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	300,2	54,72	15	327,13	46,91
Kontrol	15	300,4	49,88	15	308,06	51,23

Tablo 10'da görüldüğü gibi, 3. ritmik okuma alıştırmaları deşifre ritmik okuma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 300,2 iken, sontest puanları ortalaması 327,13 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 300,4 ve 308,06'dır. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişimlerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

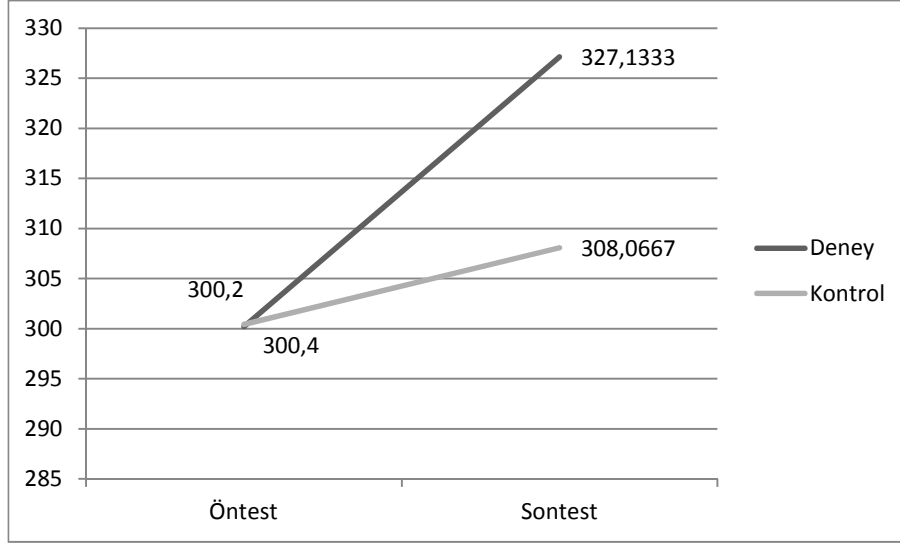
Tablo 11.

Deney ve kontrol gruplarının 3.ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	139018,35	29			
Grup (D/K)	1334,817	1	1334,817	,271	,606
Hata	137683,533	28	4917,269		
Gruplarıçi	12550,5	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	4489,35	1	4489,35	18,848	,000
Grup* Ölçüm	1392,017	1	1392,017	5,844	,022
Hata	6669,133	28	238,183		
Toplam	151568,85	59			

Tablo 11'e göre deney ve kontrol gruplarının 3. ritmik okuma alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir [$F_{(1-28)} = 5,844$, $p < 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 3. ritmik okuma alıştırmaları deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Deney grubu puanlarının anlamlı derecede arttığı 3. ritmik okuma alıştırmaları incelendiğinde tartımsal olarak bir güçlük bulunmadığı, alıştırmaların sonuna kadar tartımın büyük ölçüde aynı yapıda devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte bu alıştırmaların metronom değerinin yüksek olması sebebiyle notaların isimlerinin hızlı ve doğru bir biçimde okunabilmesi temel güçlük olarak görülmektedir. Deney grubunda yer alan öğrencilerin hızlı okuma teknikleri eğitimi sonucunda kazandıkları beceriler sayesinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre notaların isimlerini hızlı bir şekilde blok olarak algılayıp, daha ilerideki notaları takip edebildikleri söylenebilir.

Şekil 10. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 3.ritmik okuma alıştırması deşifre becerisi grafiği

4. 2. 2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Hızlı okuma teknikleri eğitimi verilen deney grubu ile hızlı okuma teknikleri eğitimi verilmeyen kontrol grubu öntest-sontest deşifre piyano çalma becerisi puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin 3 farklı piyano alıştırmasındaki deşifre becerisi puanları her bir alıştırma için iki farklı tablo ve grafik olarak sunulmuştur.

Tablo 12.

Deney ve kontrol gruplarının 1. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	64,86	22,44	15	68,06	20,17
Kontrol	15	62,8	17,97	15	65,26	16,47

Tablo 12'de görüldüğü gibi, 1. piyano alıştırması deşifre çalma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 64,86 iken, sontest puanları ortalaması 68,06 olmuştur. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 62,8 ve 65,26'dır. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

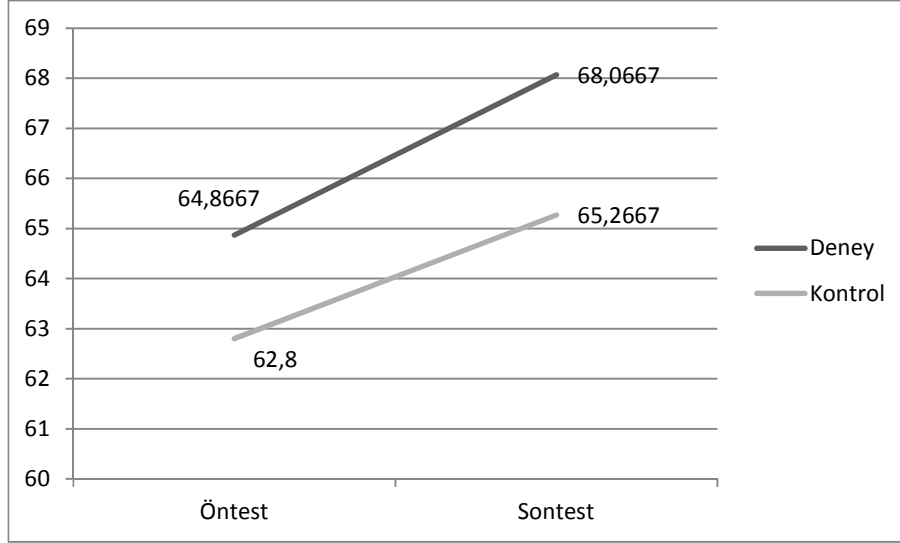
Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13.

Deney ve kontrol gruplarının 1. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	21000,75	29			
Grup (D/K)	88,817	1	88,817	,119	,733
Hata	20911,933	28	746,855		
Gruplarıçi	284,501	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	120,417	1	120,417	20,804	,000
Grup* Ölçüm	2,017	1	2,017	,348	,560
Hata	162,067	28	5,788		
Toplam	21285,251	59			

Tablo 13'e göre deney ve kontrol gruplarının 1. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir [$F_{(1-28)} = ,348$ $p > 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 1. piyano alıştırması deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

Şekil 11. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 1.piyano alıştırmaları deşifre becerisi grafiği

Tablo 14.

Deney ve kontrol gruplarının 2. piyano alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	48,2	15,73	15	50,4	15,61
Kontrol	15	45,46	10,23	15	48	9,7

Tablo 14'de görüldüğü gibi, 2. piyano alıştırmaları deşifre çalma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 48,2 iken, sontest puanları ortalaması 50,4 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 45,46 ve 48'dir. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 15'te verilmiştir.

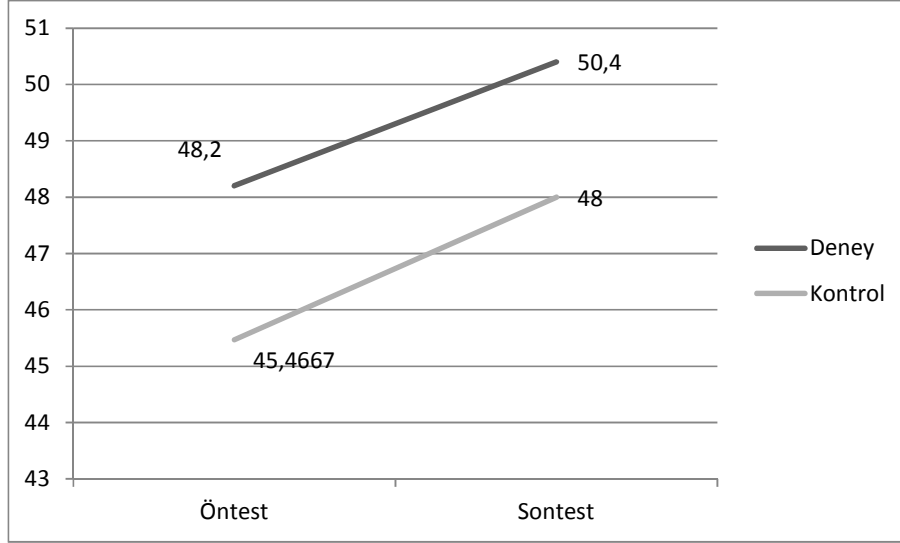
Tablo 15.

Deney ve kontrol gruplarının 2. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	9723,484	29			
Grup (D/K)	98,817	1	98,817	,287	,596
Hata	9624,667	28	343,738		
Gruplarıçi	129,501	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	84,017	1	84,017	52,200	,000
Grup* Ölçüm	,417	1	,417	,259	,615
Hata	45,067	28	1,610		
Toplam	9852,985	59			

Tablo 15'e göre deney ve kontrol gruplarının 2. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir [$F_{(1-28)} = ,615$, $p > 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 2. piyano alıştırması deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olmadığı şeklinde ifade edilebilir.

Deney ve kontrol grupları puanları arasında anlamlı fark olmayan 1. ve 2. piyano alıştırması incelendiğinde benzer olarak 2 alıştırma da çok sayıda akor bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin, alıştırmalardaki akorları dikey olarak algılama becerisini geliştirmedeği söylenebilir.

Şekil 12. Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 2.piyano alıştırmaları deşifre becerisi grafiği

Tablo 16.

Deney ve kontrol gruplarının 3. piyano alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi ortalama ve standart sapma değerleri

	Öntest			Sontest		
	N	$\bar{x}$	S	N	$\bar{x}$	S
Deney	15	44,46	12,48	15	49,2	12,49
Kontrol	15	42,46	9,78	15	44,66	10,02

Tablo 16'da görüldüğü gibi, 3. piyano alıştırmaları deşifre çalma becerisi ölçümleri sonucu, hızlı okuma teknikleri eğitimi alan deney grubundaki öğrencilerin öntest puanları ortalaması 44,46 iken, sontest puanları ortalaması 49,2 olarak belirlenmiştir. Kontrol grubundaki öğrencilerin öntest-sontest puanları ortalaması ise sırasıyla 42,46 ve 44,66'dır. Buna göre hem deney hem de kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deşifre becerisi puanlarında bir artış gözlemlendiği söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunda gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

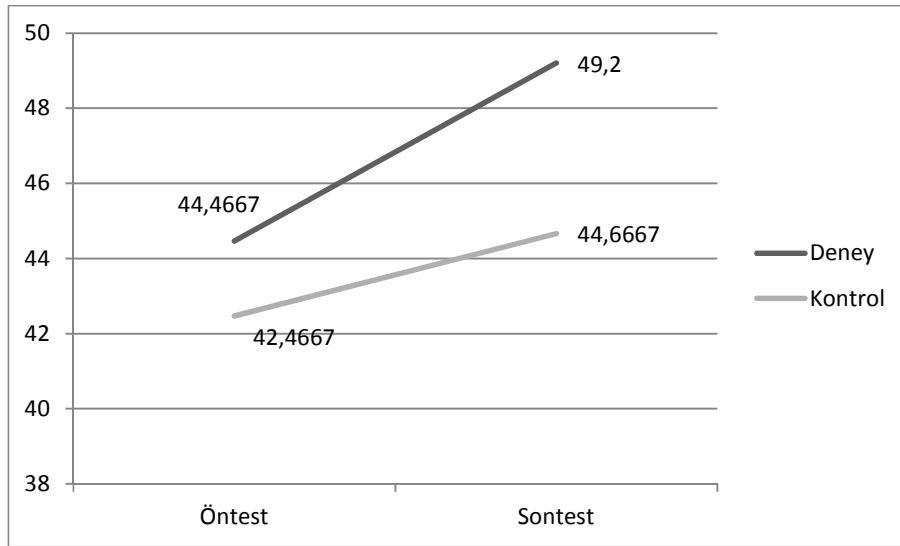
Tablo 17.

Deney ve kontrol gruplarının 3. piyano alıştırmasına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanlarının ANOVA sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	7137,6	29			
Grup (D/K)	160,067	1	160,067	,642	,430
Hata	6977,533	28	249,198		
Gruplarıçi	342,001	30			
Ölçüm (Öntest-Sontest)	180,267	1	180,267	36,664	,000
Grup* Ölçüm	24,067	1	24,067	4,895	,035
Hata	137,667	28	4,917		
Toplam	7479,601	59			

Tablo 17'ye göre deney ve kontrol gruplarının 3. piyano alıştırmalarına ilişkin öntest-sontest deşifre becerisi puanları arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğu görülmektedir [$F_{(1-28)} = 4,895$, $p < 0.05$]. Bu bulgu deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin 3.piyano alıştırmaları deşifre becerisi başarı puanları üzerinde etkili olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Deney grubu puanlarının anlamlı derecede arttığı 3. piyano alıştırmaları incelendiğinde sağ elin ve sol elin sırayla ezgiyi çaldığı, diğer iki piyano alıştırmasından farklı olarak akorların çok daha az bulunduğu görülmektedir. Deney grubunda yer alan öğrencilerin hızlı okuma teknikleri eğitimi sonucunda kazandıkları göz ritmi becerileri sayesinde, kontrol grubunda yer alan öğrencilere göre bu alıştırmadaki notaları daha hızlı bir şekilde algılayıp çalabildikleri söylenebilir.

Şekil 13. *Deney ve kontrol gruplarının öntest-sontest 3. piyano alıştırması deşifre becerisi grafiği*

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde hızlı okuma teknikleri eğitiminin müzik eğitiminde deşifre becerisine etkisini tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlara ilişkin sonuçlar ve öneriler yer almaktadır.

5. 1. Sonuçlar

1. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin, araştırmada kullanılan 3 farklı ritmik okuma alıştırmalarından 1. ve 2. ritmik okuma alıştırmalarında beklenen düzeyde etkili olmadığı, 3. ritmik okuma alıştırmasında ise etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Deneysel işlemde uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin hem tartımsal olarak hem de metronom değeri olarak güçlük derecesi düşük alıştırmada etkili olmadığı,
- Deneysel işlemde uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin tartımsal güçlük derecesi yüksek olan alıştırmada etkili olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda söz konusu eğitimin deşifre sürecinde notaların değerlerini çözme becerisini geliştirmedeği,
- Deneysel işlemde uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin tartımsal güçlük derecesi düşük, metronom değeri ise yüksek olan alıştırmada etkili olduğu görülmüştür. Bu bağlamda söz konusu eğitimin notaların isimlerini hızlı bir şekilde algılama becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2. Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Deney grubuna uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin, araştırmada kullanılan 3 farklı piyano alıştırmalarından 1. ve 2. piyano alıştırmalarında beklenen düzeyde etkili olmadığı, 3. piyano alıştırmalarında ise etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Deneysel işlemde uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin ağırlıklı olarak dikey olarak akorların bulunduğu alıştırmalarda etkili olmadığı,
- Deneysel işlemde uygulanan hızlı okuma teknikleri eğitiminin ağırlıklı olarak iki dizekte de tek sesli ezginin olduğu alıştırmalarda etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. 2. Öneriler

Bu bölümde araştırmamızın sonuçları doğrultusunda yapılan öneriler yer almaktadır.

- Hızlı okuma teknikleri eğitimi sürecinde kazanılan becerilerin hızlı tempoda çalınması gereken eserlerin deşifre sürecinde yarar sağlayacağı düşünülmektedir ve bu tekniklerin müzik eğitimi sürecinde öğretilmesi önerilmektedir.
- "Gözün çalınan notadan ileride olması" ve "notaları blok olarak görmek" gibi müzik öğretmenleri tarafından deşifre çalışma sürecinde önerilen davranışların öğrencilere kazandırılmasında, metin okumayı hızlandırmak için geliştirilen tekniklerden bazılarının uygun olduğu düşünülmektedir ve bu tekniklerin etkili bir biçimde öğretilmesi önerilmektedir.
- Metin okuma için hazırlanmış görme yelpazesi ve göz ritmi çalışmalarının nota ile ilişkilendirilerek yeni alıştırmalar oluşturulması önerilmektedir.
- Hızlı okuma teknikleri eğitiminin müzik eğitiminde deşifre becerisine etkisine ilişkin benzer araştırmaların tekrarlanması önerilmektedir.
- Bu araştırmada kullanılan ritmik okuma ve piyano alıştırmalarından farklı olarak zorluk seviyeleri ve (veya) metronom değerleri değişik yeni alıştırmalarla benzer araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Hızlı okuma tekniklerinin müzik eğitiminde deşifre becerisine etkisine ilişkin çalışmaların solfej okuma, şarkı söyleme ve farklı çalgılar ile gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

- Benzer araştırmaların daha büyük çalışma grupları üzerinde yapılması önerilmektedir.
- Müzik eğitimi sürecinde kullanılmak üzere deşifre becerisine yararlı olabilecek bilgisayar yazılımlarının geliştirilmesi önerilmektedir.
- Deşifre becerisine ilişkin yapılacak yeni araştırmalarda eye-tracker (göz takip cihazı) gibi teknolojik cihazların kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Agay, D. (1981). *Teaching piano*. New York: Yorktown Music Press.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde spss uygulamaları*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Baran, Z. (2012). *Hızlı okuma*. İzmir: Bilgivizyon Yayınları.
- Berlin B., Champagne C. (1964). *Practical sight reading exercises for piano students book 5*. Toronto: Gordon V. Thompson Limited.
- Berlin B., Champagne C. (1964). *Practical sight reading exercises for piano students book 7*. Toronto: Gordon V. Thompson Limited.
- Berseus, P. (2002). *Eye movement in prima vista singing and vocal text reading*. Undergraduate paper at D-level. Lund University Cognitive Science
- Betts, S.L., Cassidy, J.W. (2000). Development of harmonization and sight-reading skills among university class piano students. *Journal of Research in Music Education*, 48, 151-161.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Chang, C. (2000). Relationship between music learning and language reading. *Review of Literature*. ERIC Document EJ596921
- Coşkun, E. (2006). Lise öğrencilerinin okuma hızı ve anlama düzeyleri üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 172, 29-39.
- Çimen, G. (2001). Piyanoda deşifre öğretimine yaklaşımlar. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 14, (2), 445-452.
- Dalkıran, E. (2011). Keman eğitiminde deşifre becerisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, (4), 54-63.
- Dedebali, N. C. (2008). *Hızlı okuma tekniğinin sekizinci sınıf öğrencilerinin okuma hızlarına ve okuduğunu anlama düzeylerine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., Çinko, M. (2011). *Sosyal bilimlerde spss'le veri analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Elgar, E. (2004). *Concerto in e minor opus 85 for violoncello and orchestra*. London: Novello Publishing Limited.
- Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin el kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Fine, P., Berry, A., Rosner, B (2006). The effect of pattern recognition and tonal predictability on sight-singing ability. *Psychology of Music*, 34, (4), 431-447.
- Furneaux, S., Land, M. F. (1999). The effects of skill on the eye-hand span during musical sight-reading. *Proceedings of the Royal Society of London, Series B*, 266, 2435-2440.
- Goolsby, T. W. (1994a). Eye movements during sightreading. *Music Perception*, 12, 97-123
- Goolsby, T. W. (1994b). Eye movement in music reading. Effects of reading ability, notational complexity and encounters. *Music Perception*, 12, 77-96.
- Gromko, J.E. (2004). Predictors of music sight-reading ability in high school wind players. *Journal of Research in Music Education*. 52, (1), 6-15.
- Gruhn, W., Litt, F., Scherer,, A., Schumann,, T., Weiss,, E. M., Gebhardt, C. (2006). Suppressing reflexive behaviour: saccadic eye movements in musicians and non-musicians. *Musicae Scientiae*, 10, (1), 19-32.
- Gudmundsdottir, H. R. (2007). *Error analysis of young piano students' music reading performances*. 8th Conference of the Society for Music Perception and Cognition, Concordia University, Montreal,
- Gudmundsdottir, H. R. (2010). Advances in music reading research. *Music Education Research*, 12, (4), 331-338.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Güneş, F. (2009). *Hızlı okuma ve anlamı yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Hayward,C.M., Gromko, J. E. (2009). Relationships among music sight-reading and technical proficiency, spatial visualization and aural discrimination. *Journal of Research in Music Education*, 57, (1), 26-36.
- Henry, E., Mobberley, J.(2000). *Musicianship ear training, rhythmic reading and sight singing volume I*. New Jersey: Prentice Hall Englewood Cliffs.
- Henry, M.L. (2011). The effect of pitch and rhythm difficulty on vocal sight-reading performance. *Journal of Research in Music Education*, 59, (1), 72-84.
- Kadıoğlu, M. (2010). *Anlayarak çok hızlı okuma teknikleri*. (10. Baskı). İstanbul: Postiga Yayınları.
- Kayalan, M. (2003). *Etkili ve hızlı okuma sanatı*. (6. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Kopiez, R. Galley, N. (2002). The musicians glance: A pilot study comparing eye movement parametres in musicians and non-musicians. *Proceedings of the 7th International perception of the music perception and cognition: Sydney*. 683-686.
- Kopiez, R., Weihs, C., Ligges, U., Lee, J. (2006). Classification of high and low achievers in a music sightreading task. *Psychology of Music*, 34, (1), 5-26.
- Küpana, M. N. (2011). *Müzik öğretmeni adaylarına yönelik geliştirilen piyanoda deşifre öğretimi programının etkililiğinin sınanması*. Doktora tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Levin, H., Kaplan E. A.(1970). *Grammatical structure and reading. In basic studies on reading*. New York. Basic Books.
- McPherson, G.E. (1993) '*Factors and abilities influencing the development of visual, aural and creative performance skills in music and their educational implications*', PhD thesis, Australia, University of Sydney.
- McPherson, G.E. (1994) '*Factors and abilities influencing sight-reading skill in music*. *Journal of Research in Music Education* 42, (3) ,217-231.
- Nart, S. D. (2010). *Deşifre şarkı söyleme eğitimine yönelik deneysel bir öğretim metodu*. Doktora tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Özaltunoğlu, Ö. (2003). *Solfej öğretim yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, B. (2010). *Piyano öğretiminde deşifre becerisinin kazandırılması*. Yüksek lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özer, B., Nalan, Yiğit. (2011). Piyano öğretiminde deşifre becerisinin kazandırılması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 39-49.
- Özgür, Ü. (2001). Eşlikli okumanın mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin müziksel gelişimine katkıları. Ankara: *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 14, (3), 933-936
- Rayner, K. (1978). Eye movements in reading and information processing. *Psychological Bulletin*, 85 (3), 618-660.
- Rayner, K., Pollatsek A. (1997). Eye movements, the eye-hand span, and the perceptual span during sight-reading of music. *Current Directions in Psychological Science*, 6, (2), 49-53.
- Ruşen, M. (2004). *Hızlı okuma*. (27. Basım) İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Saygın, O. ve Kaya S. (2011). *Hızlı okuma ve okuduğunu anlama*. Art Reklamcılık Yayınları.
- Sloboda, J. A. (1977). Phrase units as determinants of visual processing in music reading. *British Journal of Psychology*, 68, 117-124
- Şengül, M. ve Yalçın, S. K. (2004). Okuma ve anlama becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak hazırlanan bir model önerisi. *T.C. MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı Teknikokullar Milli Eğitim Dergisi*, 164.
- Tabakoğlu, V. (2000). *Bona müzik teorisi notları*. Ankara: Kıvılcım Yayınları.
- Thompson, W. B. (1987). Music sight-reading skill in flute players. *Journal of General Psychology*. 114 (4), 345-352.
- Totereau, C. (2005). *Acte de lire*. Geneve: Delachaux et Niestle.

- Truitt, F. E., Clifton, C., Pollatsek, A., Rayner, K. (1997). The perceptual span and eye-hand span in sight reading music. *Visual Cognition*, 4, (2), 143-161.
- Türkmen, N. (2008). *Müzik öğretmeni adaylarının piyanoda deşifre çalabilme düzeyleri üzerine bir çalışma*. Yüksek lisans tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi*. (3. Basım). Ankara: Evrensel Müzikeyi.
- Yalçın, A . (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Wettstein, B.G. (2000). *Lettre aux parents des futurs illetres*. Aux Editions de Paris
- Wolf, T. (1976). A cognitive model of musical sight-reading. *Journal of Psycholinguist Research* 5, 143-172
- Wristen,B. (2005).Cognition and motor execution in piano sight-reading: a review of literature. *Applications of Research in Music Education*, 24, (1), 44-56.
- Wurtz, P., Mueri, R. M., Wiesendanger, M. (2009). Sight reading of violinists: eye movements anticipate the musical flow. *Experimental Brain Research*, 3, 445-450.

İnternet Kaynakçası

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts adresinden 05.05.2013 tarihinde alınmıştır.

EKLER

EK 1. ARAŞTIRMANIN ÖNTEST-SONTEST AŞAMALARINDA
KULLANILAN RİTMİK OKUMA VE PİYANO ALIŞTIRMALARI

Ritmik Okuma 1

♩. = 70

Musical score for 'Ritmik Okuma 1' in 6/8 time, key of G major. The score consists of eight staves of music. The tempo is marked as ♩. = 70. The key signature has one sharp (F#). The score begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The first staff contains measures 1-4. The second staff contains measures 5-8. The third staff contains measures 9-12. The fourth staff contains measures 13-16. The fifth staff contains measures 17-20. The sixth staff contains measures 21-24. The seventh staff contains measures 25-28. The eighth staff contains measures 29-32 and ends with a double bar line.

Ritmik Okuma 2

 $\text{♩} = 65$

Musical score for 'Ritmik Okuma 2' in 2/4 time, tempo 65. The score consists of eight staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 2/4 time signature. The music is written in a single melodic line. The second staff starts at measure 6, the third at measure 11, the fourth at measure 16, the fifth at measure 21, the sixth at measure 26, the seventh at measure 31, and the eighth at measure 36. The eighth staff includes triplets of eighth notes in measures 37, 38, and 39.

Ritmik Okuma 2

Musical score for 'Ritmik Okuma 2' consisting of two staves of music in treble clef. The first staff begins at measure 41 and contains a sequence of eighth and sixteenth notes with various rests. The second staff begins at measure 46 and features a triplet of eighth notes, followed by another triplet of eighth notes, and concludes with a whole note. The piece ends with a double bar line.

Ritmik Okuma 3

♩. = 100

The musical score consists of seven staves of music in a single system. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 2/4. The tempo is marked as ♩. = 100. The melody is primarily composed of eighth notes, with many groups of three notes beamed together and marked with a '3' above them, indicating triplets. The notes are mostly eighth notes, with some quarter notes and half notes interspersed. The piece ends with a double bar line on the seventh staff.

Ritmik Okuma 3

The image displays a musical score for a rhythmic exercise titled "Ritmik Okuma 3". It consists of four staves of music, each beginning with a measure number: 49, 55, 61, and 67. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat). The exercises are composed of eighth and sixteenth notes, with many groups of three notes beamed together and marked with a "3" above them, indicating triplets. The first staff (measures 49-54) features a sequence of six triplet groups. The second staff (measures 55-60) contains six triplet groups, with the last two measures including eighth-note triplets. The third staff (measures 61-66) consists of six triplet groups. The fourth staff (measures 67-70) begins with three triplet groups, followed by a quarter note and a half note, ending with a double bar line.

Piyano 1

♩ = 75

Musical notation for measures 1-4. The piece is in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody in the right hand consists of a half note followed by a dotted quarter note in each measure. The bass line in the left hand consists of a quarter note followed by two eighth notes in each measure.

Musical notation for measures 5-8. The melody in the right hand continues with eighth and quarter notes. The bass line in the left hand continues with eighth and quarter notes.

Musical notation for measures 9-12. The melody in the right hand continues with half notes. The bass line in the left hand continues with quarter notes and eighth notes.

Musical notation for measures 13-16. The melody in the right hand continues with quarter notes. The bass line in the left hand continues with quarter notes and eighth notes. The piece ends with a double bar line.

Piyano 2

♩ = 60

The first system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. It contains four measures of music: the first measure has a quarter note G4, quarter note A4, quarter note Bb4, and quarter note C5; the second measure has a quarter note D5, quarter note E5, quarter note F5, and quarter note G5; the third measure has a quarter note A5, quarter note Bb5, quarter note C6, and quarter note D6; the fourth measure has a quarter note E6, quarter note F6, quarter note G6, and quarter note A6. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature. It contains four measures of music: the first measure has a whole note chord of G2, Bb2, and D3; the second measure has a whole note chord of C3, E3, and G3; the third measure has a whole note chord of F3, Ab3, and C4; the fourth measure has a whole note chord of Bb3, D4, and F4, followed by a descending eighth-note line: G4, F4, E4, D4.

The second system of music consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. It contains four measures of music: the first measure has a whole note chord of G4, Bb4, and D5; the second measure has a whole note chord of C5, E5, and G5; the third measure has a quarter note A5, quarter note Bb5, quarter note C6, and quarter note D6; the fourth measure has a quarter note E6, quarter note F6, quarter note G6, and quarter note A6. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature. It contains four measures of music: the first measure has a descending eighth-note line: G2, F2, E2, D2; the second measure has a descending eighth-note line: C3, Bb2, Ab2, G2; the third measure has a descending eighth-note line: F3, E3, D3, C3; the fourth measure has a whole note chord of Bb3, D4, and F4.

Piyano 3

♩ = 60

The first system of music consists of two staves in 4/4 time. The treble staff begins with a quarter note G4, followed by eighth notes A4 and B4, and a quarter note C5. The bass staff has a whole rest in the first measure, followed by eighth notes G3 and A3, and a quarter note B3. The second measure of the treble staff has a whole note G4, and the bass staff has a whole rest. The third measure of the treble staff has quarter notes A4 and B4, and the bass staff has a whole rest. The fourth measure of the treble staff has a quarter note C5, and the bass staff has eighth notes D4 and E4, followed by a quarter note F4.

The second system of music consists of two staves in 4/4 time. The treble staff begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4, and a quarter note C5. The bass staff has quarter notes G3 and A3, followed by quarter notes B3 and C4. The second measure of the treble staff has a whole note G4, and the bass staff has quarter notes A3 and B3. The third measure of the treble staff has a quarter note A4, followed by an eighth note B4 and an eighth note C5. The bass staff has quarter notes D3 and E3, followed by quarter notes F3 and G3. The fourth measure of the treble staff has a quarter note G4, followed by a quarter rest, and the bass staff has a whole note G3.

The third system of music consists of two staves in 4/4 time. The treble staff begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4 and B4, and a quarter note C5. The bass staff has quarter notes G3 and A3, followed by a chord of B3 and C4. The second measure of the treble staff has a whole note G4, and the bass staff has a quarter note G3, followed by a chord of A3 and B3. The system ends with a double bar line.

EK 2. ARAŞTIRMANIN DEŞİFRE BECERİSİ ÖNTEST-SONTEST
ÖLÇÜMLERİNDE KULANILAN DOĞRUDAN GÖZLEM
FORMLARI

RİTMİK OKUMA 1

Ölçü	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Nota	6	4	4	2	6	6	6	1	8	2	8	3	12	12	7
Puan															

Ölçü	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Nota	6	2	10	4	4	4	4	4	4	6	10	10	6	6	2
Puan															

Gözlemci No:

Toplam Puan:

RİTMİK OKUMA 2

Ölçü	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Nota	8	6	8	5	5	5	8	8	8	6	6	6	6	5	7
Puan															

Ölçü	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Nota	1	3	3	5	5	3	6	6	5	5	5	4	6	8	3
Puan															

Ölçü	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
Nota	3	4	4	4	4	5	7	7	5	5	6	8	6	8	8
Puan															

Ölçü	46	47	48	49	50
Nota	8	6	11	1	1
Puan					

Gözlemci No:

Toplam Puan:

RİTMİK OKUMA 3

Ölçü	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Nota	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Puan															

Ölçü	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Nota	1	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4	6	4
Puan															

Ölçü	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45
Nota	6	6	6	4	6	6	6	4	6	4	6	4	6	6	6
Puan															

Ölçü	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
Nota	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Puan															

Ölçü	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
Nota	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	1	1
Puan												

Gözlemci No:

Toplam Puan:

PIYANO 1

Ölçü	1	2	3	4	5	6	7	8
Nota	6	6	6	6	9	7	9	7
Puan								

Ölçü	9	10	11	12	13	14	15	16
Nota	6	6	6	6	8	8	6	4
Puan								

Gözlemci No:

Toplam Puan:

PIYANO 2

Ölçü	1	2	3	4	5	6	7	8
Nota	9	11	13	13	9	8	12	9
Puan								

Gözlemci No:

Toplam Puan:

PIYANO 3

Ölçü	1	2	3	4	5
Nota	5	6	6	8	7
Puan					

Ölçü	6	7	8	9	10
Nota	6	7	7	10	8
Puan					

Gözlemci No:

Toplam Puan:

EK 3. NOTA İLE İLİŞKİLENDİRİLMİŞ ALIŞTIRMALARDAN
ÖRNEKLER

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mehmet Can ÇİFTÇİBAŞI

Doğum Yeri ve Tarihi : BURDUR 10.02.1983

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

- Çiftçiabaşı C. ve Şaktanlı C. (2010). Analysis of Grutzmacher op-38 Volume 1 Cello Etudes No. 1-3-6-7-8-9-12. e-Journal of New World Sciences Academy, 5 (4).
- Karakelle S. ve Çiftçiabaşı C. (2012). Müzik Öğretmenlerinin Eğitimi: Türkiye ve Japonya. 3. *Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu*, İstanbul: Marmara Üniversitesi

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi (2007-)

İletişim

E-Posta Adresi : mcciftcibasi@mehmetakif.edu.tr